

ŽINOSNIAI

Istorijos, kurios įkvepia

2023

ISTORIJOS, KURIOS ĮKVEPIA KEISTIS IR DRĄSIAI SIEKTI SVAJONIŲ

Kiek daug reikia drąsos, atkaklumo ir ryžto, norint pakeisti savo gyvenimą, kai kelyje susiduri ne su viena, o su dešimtimis ar šimtais kliūčių? Kas padėjo žengti pirmą žingsnį teigiamų pokyčių link, palaikė ir ištiesė pagalbos ranką sunkiausiu momentu? Apie tai pasakoja dvidešimt šio leidinio herojų, kurie sėkmingai pasiekė savo tikslus dalyvaudami Europos socialinio fondo investicijų į žmogų projektinėse veiklose. Ši patirtis ne vienam žmogui tapo tikra motyvacija įnešti pokyčių į savo gyvenimą. Kai kuriems tai buvo lemiamas žingsnis, iš esmės pakeitęs požiūrį į save ir supantį pasaulį.

Štai Domanto mama Danutė iki šiol negali atsistebėti, koks didelis pokytis įvyko jos sūnaus, o tuo pačiu ir jo artimųjų gyvenime. Domantas, kuriam diagnozuotas raiščių atsilikimas, protinė negalia, prieš keletą metų buvo itin uždaras ir niekas nė nebūtų pagalvojęs, kad kryptingo darbo su negalia turinčiu žmogumi rezultatai pranoks visus lūkesčius. Šiandien jaunas vyras gyvena gražų gyvenimą, kuriame nestinga nei veiklų, nei bičiulių.

Sėdmaišius siuvantis Romualdas, kuris yra neveiksnius dėl psichikos ligos, savo pastangomis ir asmeniniu pavyzdžiu taip pat įrodo, kad niekada nereikia savęs nuvertinti. Sustiprėti kaip asmenybei ir atsiskleisti jam padėjo socialinės dirbtuvės – būtent jos tapo raktu į savirealizaciją ir prarastą laimės pojūtį.

„Bandyk, daryk, o jei nepavyks – nenusimink, nes anksčiau ar vėliau tau pasiseks“, – nuostabiais savo kūriniais tarsi primena ir kėdainiškis Paulius.

Kartais siekti svajonių būna labai sunku, tačiau svajonės tuo ir žavios – kelias iki jų neretai būna ilgas ir vingiuotas, bet visada – vertas kiekvieno nueito žingsnio. Tai puikiai žino Asta ir Jurgita, kurios atsisakė nemėgstamų darbų ir pasinėrė į širdžiai mielas veiklas.

Kokį kelią reikia nueiti, norint pradėti savo verslą, puikiai žino ir Augustinas. Tiesa, sportišką vyrą išmokti siūti ir net iš to sukurti verslą privertė nepasitenkinimas kitų teikiamomis paslaugomis. Supykęs jis akimirksniu nusprendė: reikia padaryti geriau!

Apie tai, kad mokytis – niekada nevēlu, pasakoja ir Jūratė. Jau turėdama 30 metų mokytojavimo stažą, ji pasiryžo avantiūrai baigti antras studijas ir, lyg to būtų maža, dar ir magistrantūrą. 58-erių moteris laužo stereotipus, ji įsitikinusi – amžius neturėtų būti veiksnys, stabdantis žmogų tobulėti, įgyti naujų žinių, todėl vėl tapti studente jai – nepaprastai džiugi galimybė.

Apie gyvenimo lūžius, nuopolių, pakilimų ir suteiktas galimybes keistis atvirai pasakoja iš priklausomybių gniaužtų išsivadavęs Rytis ir Eglė, kuriems likimas išbandymų negailėjo nuo pat vaikystės. Šiandien jie džiaugiasi radę savyje jėgų pakilti iš dugno ir kurti visai kitokį gyvenimą, kuriame jau visiškai nesinori prisiminti tamsios praeities...

Kviečiame skaityti visas dvidešimt sėkmės istorijų, kurios, viliamės, įkvėps Jus pasiryžti pokyčiams ir drąsiai priimti visus gyvenimo iššūkius.

„Imkite iš gyvenimo kiek pajėgiate, bandykite, tik niekada nenustokite bandyti“, – sako ir Marius, kuris siekia rekordų riedėdamas neįgaliojo vežimėlyje, o jo istoriją drąsiai galima vadinti pačia tikriausia asmenine transformacija.

Europos socialinio fondo agentūra

IŠ PRIKLAUSOMYBIŲ LIŪNO IŠBRIDĘS RYTIS PAGALBOS RANKĄ TIESIA IR KITIEMS

Per palyginti neilgą gyvenimą 28-erių Rytis Petrauskas spėjo patirti nesuvokiamus kraštutinumus – buvo įklimpęs į alkoholio liūną, vartojo narkotikus, tapo benamiu. Jam reikėjo didelės valios, vidinio ryžto ir pastangų atsitiesti, o tai padaryti padėjo ir pagalbos ranką laiku ištiesę „Carito“ darbuotojai. Šiandien Rytis džiaugiasi išbridęs iš priklausomybių liūno, laisvalaikiui pradėjo savanoriauti: „Norisi padaryti ką nors gero“.

Rytis dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Integracija į darbo rinką“, kurią įgyvendino Vilkaviškio vyskupijos „Caritas“.

Vaikystę Rytis prisimena nenoriai: šeima gyveno skurde, mama piktnaudžiavo alkoholiu ir dėmesio tuo metu dar vaikui buvusiam Ryčiui neskyrė. Su tėvu, kiek pamena pašnekovas, susipažino gal tik 14-os, tačiau lemtingu gyvenimo pokyčiu tai netapo.

„15–16 metų jau dažnai su draugais gėrėme. Iš pradžių, aišku, tai nebuvo priklausomybė. Atrodė, kad viską kontroliuojame. Kadangi su šeima santykiai nebuvo geri, labai norėjau įsitvirtinti draugų kompanijoje. Kaip sakoma, būti kietas ir kuo greičiau pereiti į suaugusiųjų gyvenimą. O tada būtent taip jį suvokiau – jei esi laisvas daryti ką nori, vadinasi, ir vartoti ką tik nori“, – atvirauja jaunas vyras.

Kada tai tapo priklausomybe, Rytis sako net pats nepajutęs, – viskas rutuliojosi labai greitai, o baisiausia, kad alkoholyje jis rasdavo paguodą, nors šiandien puikiai supranta, kad tai buvo tik iliuzija.

„Alkoholis man tapo pabėgimu nuo realybės. Jį vartojant atrodydavo, kad atsirasdavo pasitikėjimas savimi ir dingdavo visos bėdos – nevilts dėl šeimos, pyktis ant artimųjų ir gyvenimo. Atrodydavo, kad galiu viską, tačiau iki to momento, kai išsiblaivydavau. Kadangi gyventi realybėje nemokėjau, poreikis vėl panirti į alkoholio pasaulį darėsi vis stipresnis. Kad tapau priklausomas ir negalėjau be jo gyventi, tuomet nesupratau. O gilėjant šiai bėdai, atsirasdavo vis daugiau problemų aplink, ir ne ką mažesnių“, – nelengvais praeities prisiminimais dalijasi pašnekovas.

Tada, kaip pasakoja Rytis, gyvenime atsirado ir narotikai – jis buvo pirmasis iš draugų jų pamėginęs.

„Nuo to momento dideliu greičiu lėčiau į dugną. Norėdamas svaigintis, pradėjau vogti, aišku, patekau į teisėsaugos akiratį. Kai tai nutiko pirmą kartą, man buvo vos 16-ika“, – prisipažįsta vyras. Tada, prisimena, tokie dalykai nebuvo svarbūs, jie nesupurtydavo, nes vienintelė mintis buvo gauti svaigalų. Pašnekovas svarsto, kad 18-os jau buvo visiškas alkoholikas, o ir labai priklausomas nuo psichotropinių medžiagų.

PRARADĘS VISKĄ, PASIRYŽO KEISTI GYVENIMĄ

Subrendęs Rytis ėmė svajoti susirasti antrąją pusę, tačiau, kaip sako pats, blaivus buvo labai nedrąsus. Kad galėtų prieiti ir užkalbinti merginas, jam reikėdavo išgerti, tačiau merginų – būdamas apsvaigęs – jis nesudomindavo. Vis dėlto gyvenime atsirado mergina, kurią jis tuomet matė kaip savo vienintelę.

„Ji buvo tikrai iš geros šeimos, nevarėjo alkoholio, aš stengiausi dėl jos pasitempti ir mums pavyko užmegzti santykius“, – atvirauja pašnekovas.

Tada Rytis lyg turėjo tikslą pasikeisti, nes mergina jam atrodė tobula ir labai norėjosi kurti ateitį kartu. Tuo metu pusbrolis pasiūlė vykti į Norvegiją užsidirbti. Jaunuoliui tai pasirodė puiki išeitis – ir pradėti naują etapą, ir pakeisti aplinką, o kartu – statyti pamatus bendrai ateičiai su mylimąja. Taigi, Rytis su pusbroliu emigravo.

„Viskas sekėsi netikėtai gerai. Iš pradžių dirbome su baldais, vėliau įsukome nedidelį versliuką ir pradėjome uždirbti pinigų. Grįždavau į Lietuvą, jaučiausi karalius, galėjau sau leisti bet ką. Atrodė, pinigų turiu, tobula mergina šalia, darbas – tartum gyvenime jau padariau viską, ką reikėjo. Nepriekaištingas, kaip tada maniau, gyvenimas tęsėsi 4-erius metus. Bet mane prisivijo praeities klaidos. Po truputį vis išgerdavau, dėl to, aišku, vėl įkritau į buvusį liūną“.

Ryčio mergina netoleravo tokio elgesio, prasidėjo konfliktai ir jaunuoliai išsiskyrė.

„Tai buvo didžiulis smūgis, pasijutau niekam nereikalingas, kaltinau save, graužiausi, o viską užliedavau alkoholiu. Nors įsivaizduoti sunku, bet tai buvo dar didesnė duobė“, – aiškina pašnekovas ir prideda, kad, subyrėjus svajonių santykiams, visa kita krito kaip kortų namelis – verslas žlugo, nuo jo nusigrėžė bičiuliai, draugai ir net šeima. Ryčio priimti į savo namus nenorėjo net mama. Jis tapo tiesiog benamiu.

„Dar dabar prisimenu, kaip spiginant 20 laipsnių šalčiui svarsčiau, kur pasislėpti. Įsilaužiau į draugo garažą, nakvojau ten. Vėliau girtuokliavau su kitu bičiuliu, o pabudę po alkoholio pilnos nakties, neradome kelių daiktų jo garaže – aš jų nevogiau, bet buvau apkaltintas. Tada vėl patekau į teisėsaugos akiratį. Ilgai slėpiausi, bėgau, kartą nakvojau pas mamą ant šieno jai nežinant, bet ji mane užtiko ir paskambino policijai. Taip atsidūriau už grotų“, – tęsia Rytis.

Kalėjimas jaunam vyrui atvėrė akis. Ten jis išgyveno viską – skausmą, neapykantą, net norą viską pabaigti. Vis tik ilgiau esant blaiviam atsirado suvokimas, kad gyvenimas gali būti kitoks. Rytis pajuto labai didelį norą pamėginti „perlaužti“ savo gyvenimą. Išėjęs į laisvę jis užsikodavo, tačiau šiandien pats sako, kad ryžtas yra svarbiau už tokius dalykus.

ATSITIESTI PADĖJO EMOCINĖ IR PSICHOLOGINĖ PAGALBA

Grįžęs iš įkalinimo įstaigos, Rytis mąstė – kur eiti, kaip žengti tuos pirmus žingsnius. Anksčiau buvo lankęsis „Carite“, gaudavo iš šios organizacijos pagalbos, maisto, tačiau šį kartą jautė gėdą kreiptis. Vis dėlto galiausiai palaužė savo principus ir dėl to nepasigailėjo.

„Būtent ten gavau visą įmanomą pagalbą. Pirmiausia – manęs nesmerkė, priėmė tokį, koks esu. Tai labai svarbu žmogui, esančiam tokioje situacijoje, kurioje buvau“, – įsitikinęs Rytis. Nors svarbiausia pašnekovas vadina emocinę ir psichologinę pagalbą, padėjusią atsispirti nuo visiško dugno, kad ne ką mažiau svarbūs buvo ir kiti žingsniai.

„Carito“ paskirtas mentorius neturėjusiam kur gyventi jaunam vyrui padėjo susirasti būstą, darbą ir aprūpino būtiniausiais buities daiktais, reikalingais pirmai pradžiai. Rytis dalyvavo ESF lėšomis finansuotame projekte „Integracija į darbo rinką“, kurį įgyvendino Vilkiškių vyskupių „Caritas“. Tai buvo naujas etapas vyro gyvenime.

Socialinio darbuotojo dėka pašnekovas susitvarkė problemas su antstoliais, pradėjo lankyti Anoniminių alkoholikų (AA) grupėje, o galiausiai atnaujino ir ryšius su šeima.

„Nors viskas dar po truputį, bet esu labai laimingas. Pradėjau gilintis į savo problemas, kodėl viskas taip įvyko. Šiandien suprantu, kad man labai trūko meilės, šilumos ir šeimos. Bandžiau visa tai „užpilti“ alkoholiu. Gyvenau kupinas neapykantos, pykčio, bet dabar noriu nukreipti savo gyvenimą teigiama linkme, išnaudoti palankias galimybes, taip pat daryti žmonėms gera – dalintis gerumu, kuris ir man padėjo išlipti iš duobės“, – kalbėjo vaikinai, kuris dažnai laisvadieniais ateina į „Caritą“, siekdamas kuo nors padėti, taip pat jis savanoriauja ir padeda jaunimui.

Paklaustas, kokia didžiausia svajonė šiandien, Rytis atvirauja: susitaupyti pinigų bent nedideliu būstui, kuriame galėtų gyventi ir iš kurio jo niekas niekada neišvytų.

„Taip pat kuo ilgiau išlikti teisingame kelyje, nepamesiti naujojo savo gyvenimo“, – vylėsi pašnekovas.

Teodoro Biliūno/BNS nuotrauka

MARTYNAS IŠPILDĖ SVAJONĘ SUSIRASTI DARBĄ, NORS DAUGYBĘ KARTŲ GIRDĖJO „NE“

Nuo vaikystės autizmo spektro sutrikimą turintis Martynas Malinauskas atvirauja: nors įsilieti į bendruomenes ar prisijaukinti kokią nors veiklą jam nelengva, apie darbą ėmė svajoti vos baigęs specialiąją mokyklą.

Martynas dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“, kurį įgyvendina Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Projekto partneris VšĮ Socialinės terapijos namai.

Mėginant praverti atviros darbo rinkos duris, vaikiniui ne vieną kartą teko nusivilti, bet svarbiausia, kad Martynas neprarado ryžto ir, sulaukęs tinkamos pagalbos, pagaliau pasiekė išsvajotą tikslą – rado darbdavį, kuris juo patikėjo.

LEMTINGAS DRAUGO PASIŪLYMAS

Martyno šeima apie diagnozę – autizmo spektro sutrikimą – išgirdo ankstyvoje jo vaikystėje. Vėliau berniukas pradėjo mokytis Kauno specialiojoje mokykloje. Martynas šypsosi, kad mokytis buvo nelengva: norint gauti gerą pažymį, reikėdavo nemenkai pasistengti, tačiau prisimena, kad labai patiko bendrauti su bendraklasiais.

„Aišku, man visada svarbiausia yra šeima, draugai – antroje vietoje. Aš mėgstu pabendrauti, bet reikia išlaikyti ir asmeninę erdvę. Draugų bet kur neieškau“, – patikslina Martynas. Profesinių svajonių, ką norėtų veikti gyvenime, vaikystėje pašnekovas tikina neturėjęs, bet vos baigęs specialiąją mokyklą panoro susirasti darbą, pajusti, ką tai reiškia, nors autistiškiems žmonėms tai neretai kelia nemenkų iššūkių.

Šiuo klausimu, kaip pasakoja Martynas, jam labai padėjo bičiulis, pasiūlęs prisijungti prie socialinių dirbtuvių „Pilnos širdys“, kuriose kartu dirba ir intelekto negalia turintys, ir jos neturintys žmonės. Šios socialinės dirbtuvės – tai Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamo projekto „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“ įgyvendinimo veikla. Martynas prisimena, kad pirmosios dienos nebuvo labai jaukios, nes jam reikėjo laiko apsiprasti, tačiau vadinamoji adaptacija netruko ilgai.

ATSISKLEIDĖ IR SPARČIAI TOBULĖJO

VšĮ Socialinės terapijos namų įkurtose socialinėse dirbtuvėse „Pilnos širdys“ socialine darbuotoja dirbanti Dalia Tamulionytė-Krilavičienė Martyną apibūdina kaip žmogų, kuris labiau mėgsta dirbti individualiai, tačiau dirbtuvėse atsiskleidė daug naujų ir darbo rinkoje dabar padedančių, o ir ateityje praversiančių, savybių.

„Pilnų širdžių“ dirbtuvėse Martynas su kitais bendruomenės nariais gamino bloknotus bei sąsiuvinius Valdorfo ir kitoms alternatyvioms mokykloms. Ši veikla jaunuoliui patiko, nes tuo metu leido save realizuoti. Grįžęs namo, naujomis patirtimis, įgūdžiais ir įspūdžiais apie naują veiklą vaikiną dalindavosi su artimaisiais.

D. Tamulionytė-Krilavičienė pastebi, kad itin išaugo vaikinio savarankiškumas: Martynas išmoko laikytis darbo grafiko, suvokė komandinio darbo esmę, įsitraukė į daugelį veiklų, suvokė darbuotojo atsakomybę ir pradėjo puikiai organizuoti savo dieną ir užsiėmimus.

Sparčiai tobulėdamas Martynas prisiminė savo svajonę – susirasti tikrą darbą, o puikiu pavyzdžiu jam tapo anksčiau jo iš „Pilnų širdžių“ į atvirą darbo rinką išėjęs jaunas vyras. Taigi pašnekovas ėmėsi iniciatyvos.

Dar lankydamas „Pilnų širdžių“ dirbtuves Martynas praėjusiais metais ėmėsi aktyvesnių darbo paieškų. Vienas darbo pokalbis keitė kitą, tačiau dėl autizmo spektro sutrikimo darbdaviai nesiryždavo jaunuoliui ištarti „taip“. Skambučių nesulaukė ir po aktyvių mėginimų įsilieti į darbo rinką šių metų pavasarį. Martynas nepasidavė net po daugelio nesėkmių, o jo atkaklumas galiausiai atnešė rezultatą.

Naršydamas po darbo skelbimus, kartą Martynas pamatė įmonės UAB „NNL termo“ pasiūlymą. Darbas sandėlyje jam pasirodė įdomus ir tinkamas, todėl pasiryžo su jais susisiekti. Pakalbėjęs su personalo vadove, paaiškėjo, kad įmonė norėtų pamėginti priimti „kitokį“ žmogų, todėl sutiko padėti Martynui integruotis.

MARTYNAS NEPASIDAVĖ IR SULAUKĖ SĖKMĖS

„Jie norėjo pabandyti priimti žmogų su negalia. Iš pradžių mes pasikalbėjome apie autizmą, nes įmonės atstovai sakė, kad tai bus pirmas kartas, kai priims tokį žmogų. O tada sutiko ir pasiūlė pradėti“, – tikino pašnekovas.

Nors iš pradžių Martynas kiek jaudinosi, kaip jam seksis, viskas nuo pirmų dienų klostosi gerai. Vaikinui buvo paskirtas asmeninis mentorius, jis padėjo perprasti darbo sandėlyje subtilybes.

„Iš pradžių buvo nelengva, labai gerai, kad turėjau mokytoją. Man parodė, kas, kur ir kaip vyksta, o vėliau jau ir pats viską supratau“, – pasakojo šiandien jau pats savarankiškai siuntas skirtingiems užsakovams ruošiantis vaikiną.

PASIEKTI TIKSLŲ PADĖJO SOCIALINĖS DIRBTUVĖS

D. Tamulionytė-Krilavičienė pridūrė, kad tikslo siekti Martynui padėjo ir socialinės dirbtuvės, mat jam buvo suteikta informacija apie įdarbinimo su pagalba paslaugą.

„Kai Martynas parodė iniciatyvą susirasti darbą, aš, kaip dirbtuvių atstovė, susisiečiau su Valakupių reabilitacijos centru, o tada Ligita, kuri yra įdarbinimo su pagalba specialistė, pati atvažiuodavo pas mus pabendrauti su Martynu arba pasikviesdavo jį į savo darbo vietą. Aiškino jam, kas yra darbas, ko tikėtis, kas yra gyvenimo aprašymas, kaip viskas vyksta darbo rinkoje.“

Vėliau toks specialistas padeda atsirinkti skelbimus, įvertinti ar pasirašyti darbo sutartį ir net nuvykti kartu į darbo pokalbį. Beje, taip pat informuoja ir darbdavį, padeda jam pritaikyti darbo vietą, jei to reikia“, – apie jaunuoliui suteiktą pagalbą pasakojo „Pilnų širdžių“ vadovė.

PLANAI AMBICINGI

Šiuo metu Martynas sėkmingai dirbuojasi „NNL termo“, tačiau vaikiną atvirauja, kad likti įmonėje pasibaigus bandomajam laikotarpiui nebuvo vienintelis jo lūkestis.

„Tikiuosi, kad pavyks tęsti ir mokslus profesinėje mokykloje“, – vylėsi jaunuolis, jau pradėjęs gilintis į plytelių klojimo amatą.

Paprašytas pasvajoti, ką norėtų dirbti po kokių trejų metų, Martynas svarsto ne vieną variantą.

Plytelių klojimo darbas – labai atsakingas, jis vaikiną vilioja, bet kitu variantu drąsiai galėtų būti ir krovėjo profesija, o galiausiai, neatmestinas planas tapti ir maisto parduotuvės kasininku. Vaikiną tikina, visi šie darbai jam būtų malonūs.

Kalbėdamas apie sėkmės kelią Martynas pabrėžia, kad svarbiausias dalis – jis pats. Girdėjo ir daug patarimų, ir daug negatyvių nuomonių, nuostatų, bet labai svarbu tikėti savimi, norėti. O integruojantis į darbo rinką, siekiant įgyvendinti svajonę – labai naudingos socialinės dirbtuvės, nuo kurių kelionė darbo link ir prasidėjo.

Irmanto Gelūno/BNS nuotrauka

KARJERĄ BRIUSELYJE Į MOLIO MINKYMĄ IŠKEITUSI JURGITA: POKYČIUI PRIREIKĖ LAIKO IR DRAŠOS

„Kol pradėjau girdėti save ir nusprendžiau, jog reikia ryžtis gyventi kitaip, prireikė kelerių metų pauzės“, – su šypsena kalba perspektyvų darbą Briuselyje į moliu išteptas rankas iškeitusi 41-erių Jurgita Jurkšaitė.

Jurgita dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Kūrybinio verslo žingsniai“, kurį įgyvendino VšĮ „Kultūros centras Kūrybos gelmės“.

Informacijos ir komunikacijos mokslus baigusi Jurgita, paprašyta pasidalinti, kuo norėjo tapti vaikystėje, susimąsto.

„Man regis, nelabai turėjau vizijos. Nepamenu svajonių. Buvau kaip tie vaikai, kuriems sekasi daugiau mažiau viskas. Kažkokios labai aiškios krypties neapčiuopiau. Aš buvau gera mergaitė, o kur stoti, rinkausi pagal tai, kas yra puikiai vertinama visuomenės“, – mokyklos baigimą prisiminė moteris.

Iš Vilkaviškio Jurgita studijuoti atvyko į sostinę ir labai greitai pradėjo savarankišką gyvenimą. Jos patirčių krepšelyje: pavyzdinčiai baigti mokslai – ir bakalauras, ir magistras, „Erasmus“ mainų programa Švedijoje, stažuotės, bendramokslių ir kolegų rekomendacijos, o galiausiai – pasiūlytas puikus darbas bei, kaip pati sako, svajonių gyvenimas Briuselyje. Sekėsi puikiai, aplinkos skatinama mergina toliau siekė karjeros aukštumų, atlyginimas buvo puikus ir laukė dar didesnės profesinės perspektyvos.

„Bet nedžiugino“, – prisipažįsta Jurgita ir priduria, kad tikriausiai ne veltui jai į rankas pakliuvo knyga „Pamesta siela“ – mat būtent taip ji tuomet jautėsi.

10 metų Belgijos sostinėje atnešė daug gražių dalykų, tačiau prisimindama save, įsispraudusią į juodą kostiumėlį, Jurgita sako, jog grįžti į šį etapą tikrai nenorėtų: „Mačiau žmones, kurie uždirda fantastiškai, gyvena lyg ir pavyzdinčius gyvenimus, tačiau yra užrakinti auksiniuose kalėjimuose. Gal mane ir išgąsdino, kad tai gali būti mano ateitis“, – sako ji.

Jurgita atvirauja, kad suvokimas, jog tikrai reikia ką nors keisti, atsirado maždaug prieš penkerius metus. Tarp darbų ji daug keliaudavo, taip bandė nuraminti sielą, tačiau grįžusi į Lietuvą suprato, kad reikia sustoti. „Siela nuolat kuždėjo, kad nesu savo vietoje, tiesiog nejaučiu pasitenkinimo. Ir vieną dieną suvokiau, kad nebepekeliu daugiau būti ten, kur esu – apsisprendžiau pokyčiui, nors nežinojau, kur eisiu“, – prisipažįsta Jurgita.

Dabartinis kelias, pasak kūrėjos, neatsirado lengvai: „Pokytis skauda, tai nėra lengvas kelias, reikia išmokti pasirinkti, išeiti iš ten, kur tau nėra tinkama, nutraukti santykius, kurie nėra palaikantys. Psichoterapija buvo vienas iš esminių įrankių visame šiame virsmo procese.“

KAI IŠMOKSTI JAUSTI – ĮVYKSTA STEBUKLAS

Žiūrėdama retrospektyviai, Jurgita svarsto, kad kelionėse ir stažuotėse praleisti metai, gyvenimas Briuselyje greičiausiai buvo mėginimas bėgti nuo savęs, mat grįžusi į gimtąjį miestą Vilkaviškį ji pajuto pauzės poreikį: „Supratau, kad Briuselį, pasaulį, kitus žmones galbūt pažįstu ne itin gerai, tačiau veikiausiai daug geriau nei save.“

Pašnekovė sako pajutusi, kad tiesiog sukosi gyvenime, kurį diktavo aplinka, bet negirdėjo ir ilgą laiką net neklausė savęs, o ko nori pati? Taigi, 2017-ieji, kai grįžo į Lietuvą, buvo naujoji pradžia. Pirmiausia, tai buvo ilgo sustojimo ir pažinties su savimi laikas, o jau daug vėliau – ir meninio gyvenimo bei kūrybinio verslo.

„Išmokau leisti sau jausti. Tiesiog klausdavau savęs: o ko aš noriu? Užuočiau nors veikusi automatiškai, leidau sau tiesiog būti. Neapkroviau savęs užduotimis, lūkesčiais ir produktyvumo matais. Buvau tiesiog atvira ir smalsi. Tik aiškiai žinojau, kad nenoriu gyventi Vilniuje, tempas jame man per didelis, tada prisiminiau – juk svajojau gyventi prie jūros, mintyse šovė – Klaipėda. Neturėjau ten nei darbo, nei draugų, nei jokių planų, bet tvirtai tikėjau, kad viskas atsiras. Taigi taip apsisprendžiau kraustyti į uostamiestį ir iki šiol čia puikiai gyvenu“, – šypsosi Jurgita.

KŪRYBA SKLIDO IŠ VIDAUS

Moteris atkreipia dėmesį, kad visiškai nelaukė savęs kūrybinga asmenybe, niekada nieko panašaus neveikė, tačiau pasidavė žaidimui. Jurgita pradėjo lankyti dailės užsiėmimus, o vėliau į jos rankas pateko molis. „Suleidusi rankas į molį, supratau, kad lipdyti man yra džiaugsmas. Patyriau vadinamąją tėkmės būseną, apie kurią buvau tik knygoje skaičiusi. Apėmė ramybės jausmas, ekstazė ir aiškumas, kad tai yra mano kelias“, – pasakoja moteris.

Jurgita pradėjo lipdyti, tai jai teikė atgaivą: „Pradėjau lankyti keramikos pamokas, iš pradžių kartą per savaitę, o vėliau ir kiekvieną dieną. Per vieną iš pirmųjų užsiėmimų nusprendžiau nusilipdyti vazoną, o išėjo autoportretinė vaza. Vėliau kūryba iš manęs tiesiog plaukė. Atrodo, tarsi pačios rankos vedė mane. Molis gydė ir veikė terapiškai. Matydama jo poveikį, baigiau ir dailės terapijos kursus. Ateityje, manau, atversiu studijos duris būtent terapiniams lipdymams. Taip pat molis mane stipriai gydė nuo perfekcionizmo ir labai gerai įžemino“.

TIKRASIS VIRSMAS – 40-IES

Savęs paieškos užtruko gerą penketmetį, o didysis virsmas, kaip sako Jurgita, įvyko 40-ies, žengiant į penktą dešimtį. Tiesa, iš pradžių, nors ir jautėsi laiminga lipdydama, viešinti savo kūrinius, imtis verslo stokojo drąsos.

„Tuo metu, kai tik pradėjau savo kūrybinę veiklą, iš kitos keramikės įsigijau jau išvystytą prekės ženklą. Atrodo, kad šis žingsnis susiklostė tiesiog stebuklingai, nes ji ieškojo, kam perleisti puoselėtą veiklą, o aš, atsirėmusi į savo vidinį pajutimą ir žinojimą, nusprendžiau tai perimti į savo rankas“, – pasakoja pašnekovė.

Ji prisiminė, kad tik atsikraučiusi į Klaipėdą, savo svajonių knygelėje užsirašė „turiu savo studiją Klaipėdoje“. Kokia ši studija bus, tada net neįsivaizdavo. Kai atrado molį, kryptis tapo aiški, tačiau pačiam verslui ir, kaip pati sako, išlindimui iš kiauto didžiausią postūmį turėjo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotas projektas „Kūrybinio verslo žingsniai“, kurį įgyvendino VŠĮ „Kultūros centras Kūrybos gelmės“. Apie jį Jurgita sužinojo vieną vakarą tiesiog užsukusi pas pažįstamą menininkę.

„Kūrybinio verslo žingsniai“ sudarė palankias sąlygas jauno kūrybinio verslo atstovams žengti pirmuosius žingsnius. Grafinio dizaino studijoje kūrėjai, padedami savo sričių profesionalų, galėjo sukurti vizualinę ir reklaminę medžiagą bei rinkodarinį paketą kūriniams viešinti. Kaip pasakoja Jurgita, darbas grupėse ir grįžtamasis kolegų ryšys suteikė drąsos ir pasitikėjimo savimi, savo kūryba. Kūrybinės dirbtuvės buvo filmuojamos, o tai padėjo suformuoti įgūdžius, kaip komunikuoti su savo sekėjais, kurių Jurgitos „Facebook“ puslapis „Mėnulio pietūs“ turi daugiau nei 6 tūkstančius. Projektas padėjo integruotis ir į Klaipėdos kultūrinį gyvenimą, o užmegztos pažintys virto ne tik partnerystėmis, leidžiančiomis vystyti kitas veiklas, bet ir draugystėmis.

Pirmąją parodą keramikė atidarė dar projekto metu, o dabar svajoja surengti naują Briuselyje, taip skleisdama ir pasakodama savo istoriją, kuomet davusi sau laiko, atrado kūrybiškumą. Jurgita džiaugiasi, kad atvykus į uostamiestį, knygelėje užrašytą svajonę pavyko įgyvendinti su kaupu, o naujasis etapas džiugina širdį ir sielą. Ji prisipažįsta, kad kartais net negali patikėti, jog kasdien važiuoja į savo mylimą keramikos studiją pačioje Klaipėdos senamiesčio širdyje.

NUO MAŽENS PRIE AUTOMECHANIKOS LINKĘS EDVINAS NUSTEBINO SAVE

Suderinti automobilius ir mokytojavimą nėra paprasta, tačiau 22-ųjų Edvinui Černauskui, nuo mažens mylėjusiam automobilius, o pedagoginę veiklą pamėgusiam visai neseniai, tai padaryti pavyksta puikiai.

Edvinas dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Marijampolės profesinio rengimo centro mokinių praktinių įgūdžių įgijimas realioje darbo vietoje“, kurį įgyvendino Marijampolės profesinio rengimo centras.

Edvinas svarsto: viena vertus, jo gyvenimas sukasi tokia linkme, kokia ir įsivaizdavo – prie automobilių, automechanikos dalykų, kita vertus, vienu profesiniu posūkiu jis labai nustebino ir save, ir artimuosius.

„Nuo mažumės augau kaime, tėtis buvo ūkininkas, žmogus prie technikos. Iš jo vaikystėje ir mokiausi visokių automechanikos dalykų. Man tai buvo įdomu, todėl labai didelių dvejonų, ką noriu veikti, nebuvo“, – atvirauja pašnekovas.

Kadangi Edvinas neabejojo, su kuo nori sieti savo ateitį, baigęs 10 mokyklos klasių, jis nusprendė stoti į Marijampolės profesinio rengimo centrą ir pasirinko būtent automechaniko specialybę. Pasiteiravus, kaip į šį pasirinkimą reagavo bendraklasiai, pašnekovas neslepia, kad dalis palaikė, tačiau kiti ir pasišaipė.

„Bet man tai nebuvo labai svarbu, nes žinojau, kad ten baigsiu vidurinę ir įgysiu specialybę. Be to, mačiau, kaip brolis išėjo į profesinio rengimo centrą, beje, studijavo tą pačią specialybę, todėl gal jau net tada žinojau, kaip čia viskas bus“, – pasakoja Edvinas, kuris apskritai vienas iš pirmųjų pasirinko pameistrystės mokymosi formą. Tiesa, pašnekovas priduria, kad pradėjęs mokytis profesinio rengimo centre to nė kiek nepasigailėjo ir dėl atmosferos: „Ten visi buvo draugiški, mažiau intriगų, patyčių, žeminimo. Man daug labiau patiko nei mokykloje.“

MOKSLAI SEKĖSI PUIKIAI

Laikas parodė, kad vaikinai neklydo – automechanikos mokslai jam sekėsi puikiai. Jaunuolis labai domėjosi savo pasirinkta profesija ir svajojo kuo greičiau žinias pritaikyti realioje darbo vietoje. Kai Marijampolės profesinio rengimo centras pradėjo įgyvendinti Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamą pameistrystės projektą „Marijampolės profesinio rengimo centro mokinių praktinių įgūdžių įgijimas realioje darbo vietoje“, vaikinai buvo vienas pirmųjų, kuris pasirinko pameistrystės mokymosi formą.

Ji suteikė galimybę ne tik mokytis, bet ir užsidirbti. Pameistrystės vienoje transporto įmonėje metu, E. Černauskas 70 proc. laiko praleido darbo vietoje dirbdamas ir mokydamsis tiesiogiai iš kvalifikuotų mechanikų, o likusius 30 proc. – profesinėje mokykloje. Kaip pasakoja pats Edvinas, šis pasirinkimas jam suteikė puikią galimybę „pasimatuoti“ pasirinktą profesiją. Jaunuolis pamatė realias darbo sąlygas, jam buvo mokamas atlyginimas, suteikiama meistro pagalba ir mokymai tiesiog darbo vietoje.

Edvino atveju, ši profesinė patirtis tik patvirtino jo pasirinkimą, o šiandien vaikinai pritaria ir mokytojams, kurie teigė: kiekvienas, pradedantis pameistrystę, turi degti aistra savo profesijai ir norėti tęsti darbą šioje srityje.

Pabaigęs pameistrystę, Edvinas metus toliau dirbo toje pačioje įmonėje, kartu mokėsi kolegijoje ir galiausiai gyvenimo vingiai jį vėl atvedė į Marijampolės profesinio rengimo centrą, bet šįkart jau ne kaip studentą, o kaip automechanikos mokytoją.

NUSTEBINO SAVE

Šiandien Edvinas gali prisistatyti ne tik kaip puikus automechanikas, tačiau ir kaip Marijampolės profesinio rengimo centro automechanikos specialybės mokytojas. Tokio amžiaus mokytojų nėra daug, todėl Edvino istorija išskirtinė. Jis kilo vienu laipteliu po kito – nuo mokinio, pameistro, savo srities žinovo iki profesijos mokytojo.

Žvelgdamas atgal į šį kelią, jaunas vyras šypsosi – nueita ir išmokta tikrai nemažai.

„Ūkyje mokėjau daug praktinių dalykų, čia išmokau dar teorinių ir techninių, prisidėjo dar daug kitų, iki tol nežinotų, pavyzdžiui, apie tai, kaip veikia verslas, ką reiškia administravimas. Supratau, ką reiškia dirbti su žmonėmis, ir net posakio, kad „klientas – visada teisingas“, esmę“, – juokiasi vaikinai.

Labiausiai karjeros vingiuose Edviną nustebino netikėtas skambutis iš Marijampolės profesinio rengimo centro, kuriame mokslus jau buvo baigęs. Profesinio rengimo centro vadovai, neabejodami vaikinų profesionalumu, nutarė jam pasiūlyti mokytojo kėdę. Pašnekovas juokiasi, kad tada tikrai nustebė.

„Net pasitariau su tėvais, ką jie mano, – prisipažįsta. – Bet jiems ši mintis patiko. Pats gerai pagalvojau ir tariau: na, nieko neprarasiu, galiu pamėginti. Ir štai, nors visiška niekada apie tai negalvojau, tapau mokytoju“.

Paklaustas, ar pedagogo darbe mažiau ar daugiau iššūkių, nei manė, Edvinas juokiasi – niekada apie tai negalvojo, todėl pasakyti sunku.

„Įsivaizdavau, man regis, visai lengvai. Aišku, jaudulio prieš pirmas pamokas buvo, bet šiandien jau apsiirtau“, – sako pašnekovas ir priduria, kad didžiausia paskata jam tai, jog mokiniams patinka pamokos, šie noriai ateina, klausosi, vadinasi, jis viską daro teisingai.

DŽIAUGIASI, KAD ŽINIOMIS GALI DALINTIS SU KITAI

Nors Edvinui dar tik 22-eji, jau nueitas įkvepiantis profesinis kelias, tačiau pats pašnekovas juo nesididžiuoja, mat labiau džiaugiasi, kad gali žiniomis pasidalinti su kitais.

Vaikinai sako, kad labai aiškiai pastebi skirtumą tarp kartų, o su šių dienų jaunimu reikia bendrauti visiškai kitaip, kaip galbūt ne visada išeina vyresnio amžiaus mokytojams.

„Moksleiviai neretai ir patys sako, kad ateiname pas jus, nes esate jaunas, žinote visokių naujovių, papasakojate. Aišku, mokyti nėra lengva, turi ir išmokyti, ir pareikalauti rezultato, tačiau bendrą kalbą mums rasti, regis, tikrai pavyksta“, – tikina Edvinas.

Antrus metus mokytojaujantis marijampolietis dar ir pajuokauja, kad per šį laiką suprato ir kitą dalyką – būti mokiniu yra tikrai lengviau nei mokytoju.

„Ateini, paklausai, pasimokai ir išeini. O mokytojas priima atsakomybę už tai, ką sako, ko moko, kaip tai daro. Norisi viską paaiškinti įdomiai, kad suprastų, kad jiems tai būtų iš tiesų naudinga“, – atvirauja pašnekovas.

Paklaustas, ar profesinės mokyklos mokytojo kėdė – tarpinė ar ilgalaikė stotelė, Edvinas svarsto, kad kol kas jaučiasi čia puikiai. Šiuo metu suderina ir tai, kas jam visada teikė didžiausią malonumą – automechaniką ir naują pedagoginę veiklą, kuri leidžia dalintis srities žiniomis ir įdomybėmis su jaunąja karta.

Galiausiai Edvinas priduria, kad kasdien bendraudamas su mokiniais ir pats vis išmoksta ko nors naujo – tiek profesine, tiek visuomenine prasme.

„Aš prisimenu ir save, kai tik atėjau mokytis į profesinę mokyklą. Radau čia, kaip minėjau, gerą atmosferą, todėl stengiuosi ir pats tokią sukurti“, – sako profesijos mokytoju dirbantis 22-ejų marijampolietis, drąsinantis savo mokinius eiti pirmyn ir atkakliai siekti tikslų.

DOMANTUI KLAUSOS NEGALIA – NE KLIŪTIS: ĮGYVENDINO SAVO PROFESINĘ SVAJONĘ

Domanto Čikotos istoriją galima drąsiai vadinti pavyzdžiu negalią turintiems žmonėms ir visiems tiems, kas, siekdamas savo tikslų, susiduria ne su viena, o su dešimtimis ar šimtais kliūčių. Nuo gimimo klausos negalią turintis vaikiną pabaigė mokyklą, vėliau – nors tai nebuvo lengva – universitetą, o išsikėlęs tikslą įsidarbinti žygiavo iki jo atkakliai. Nepaisė nuostatų ir stereotipų. Nors išgirdo ne vieną neigiamą atsakymą, savo šanso Domantas sulaukė, šiandien jis – Lietuvos banko darbuotojas.

ATKAKLUS NUO MAŽENS

Su klausos negalia Domantas Čikota gyvena visą gyvenimą – ji jam buvo diagnozuota nuo gimimo. Sulaukęs šešerių, berniukas pradėjo lankyti kurčiųjų mokyklą, kurioje mokiniai tarpusavyje bendravo lietuvių gestų kalba. Vaikinas pasakoja, kad mokykloje neįjutė nei patyčių, nei diskomforto, nes visi ten besimokę vaikai buvo to paties likimo.

Vaikystėje Domantas domėjosi daugybe dalykų: „Lankiau įvairius būrelius: plaukimo, šokių, šaškių. Aktyviai dalyvavau įvairiose varžybose: krepšinio, futbolo, smėlio tinklinio, šaškių, smiginio. Man puikiai sekėsi mokytis. Labai mėgau matematikos pamokas. Buvau pirmūnas nuo pirmos iki paskutinės klasės.“

Gal todėl, juokiasi, pasvajodavo tapti matematikos mokytoju. Apskritai, priduria, visada pasižymėjęs savotišku maksimalizmu. Visose srityse, kurios patiko, norėjo siekti geriausių rezultatų, o ir užsibrėžtų tikslų link keliaudavo labai atkakliai. Vis tik mokytojo kelias liko vaikystės svajone, o atėjus profesinio pasirinkimo metui nugalėjo ekonometrija.

„Išlaikiau visus penkis egzaminus. Vienas iš jų, aišku, matematikos, buvo išlaikytas aukštu įvertinimu. Tai man sekėsi geriausiai, todėl pasirinkau tikslųjų mokslų specialybę – ekonometriją, kuri yra susijusi su matematika, ekonomika“, – sako vaikas.

STUDENTAVIMO IŠŠŪKIAI

Mokėsis mokykloje, kur vieni kitus kurtieji ir neprigirdintieji puikiai suprato – ir kalbine, ir emocine prasme, įstojęs į Vilniaus universitetą, Domantas pateko visai į kitą aplinką. Vaikinas pripažįsta, kad pirmieji studijų metai buvo labai sunkūs.

„Kai pradėjau studijuoti pirmą savaitę, buvau nepripratęs prie girdinčiųjų bendruomenės ir jaučiausi vienišas. Todėl man labai reikėjo pagalbos – kreipiausi į savo VU kuratorę ir neįgaliųjų koordinatorę. Jos man labai pagelbėjo prisitaikyti prie studijų. Mano grupiokė įsitraukė kaip savanorė, ji padėjo konspektuoti paskaitas. Tai labai padėjo, tada visai kitaip pasijutau. Studijuojant su bendrakursiais daugiausia bendravome susirašinėdami. VU neįgaliųjų koordinatorė dažnai mane kviesdavo į įvairius seminarus bei susitikimus su neįgaliaisiais. Galiausiai visai apsipratau“, – studijų laikus prisiminė pašnekovas.

DARBO PAIEŠKOS

Įpusėjęs studijas, Domantas pradėjo mąstyti apie darbą. Siuntė kelis CV, dalyvavo keliuose darbo pokalbiuose, tačiau darbdaviams vaikas su klausos negalia pasirodė per didelis iššūkis – tiek dėl darbo atlikimo, tiek dėl bendravimo su kolegomis. Aišku, trūko reikiamos patirties, tačiau ir galimybės tiesiog pamėginti jam niekas nesuteikė.

„Manau, kad problema yra labiau visuomenės nuostatos. Juk mažiau galimybių turintys žmonės ne visuomet reiškia, kad jie neturi kitų naudingų kompetencijų“, – svarstė vaikas. Taigi, sunkiai rasdamas kelią į darbo rinką, nelengvai rasdamas net vietą, kur atlikti praktišką, vaikas ėmė ieškoti pagalbos.

SVARBUS POSTŪMIS

Paskutiniaisiais studijų metais, po ilgų nesėkmingų paieškų, Domantas nutarė kreiptis pagalbos į VšĮ „SOPA“ – socialinę įdarbinimo agentūrą.

„Iš interneto sužinojau, kad „SOPA“ yra tokia organizacija, kuri, darbo rinkoje trūkstant darbuotojų, siūlo darbdaviams alternatyvų kandidatų šaltinį – mažiau galimybių turinčius žmones, kurie nori ir gali dirbti. Taigi pradėjau ieškoti, kur ir ką galėčiau dirbti būtent su „SOPA“ pagalba“, – pasakoja vaikas, kuris įsitraukė į Europos socialinio fondo lėšomis finansuotą projektą „Aktyvūs ir reikalingi“.

Išsiaiškinusi Domanto stiprybes, „SOPA“ komanda padėjo vaikiniui susirasti praktikos vietą „Danske Bank“, kur jis sėkmingai įgavo patirties. Baigęs universitetą ir gavęs diplomą, Domantas vėl grįžo į agentūrą, bet šį kartą – ieškodamas nuolatinio darbo.

Kadangi vaikas ne vilnietis, o kėlė sau tikslą po studijų įsidarbinti bei likti gyventi sostinėje, jam buvo pasiūlyta dalyvauti „DUOday“ iniciatyvoje, kuri apėmė tris tarptautines įmones. Jose jaunuolis „pasimatavo“ skirtingas pozicijas ir praplėtė akiratį. „DUOday“ iniciatyva buvo pirmą kartą organizuota Vilniuje, įgyvendinant projektą „Aktyvūs ir reikalingi“.

Pašnekovas pasakoja, kad „SOPA“ aktyviai įsitraukė į darbo paieškas kartu su juo, bet didžiausias privalumas, kad jie jau turėjo patirties – į kokį darbdavį, į kokias pozicijas taikyti, ko pats Domantas negalėjo žinoti: „Agentūra labai prisidėjo, kad pavyko surasti tinkamą darbą, ir aš dėl to labai džiaugiuosi“.

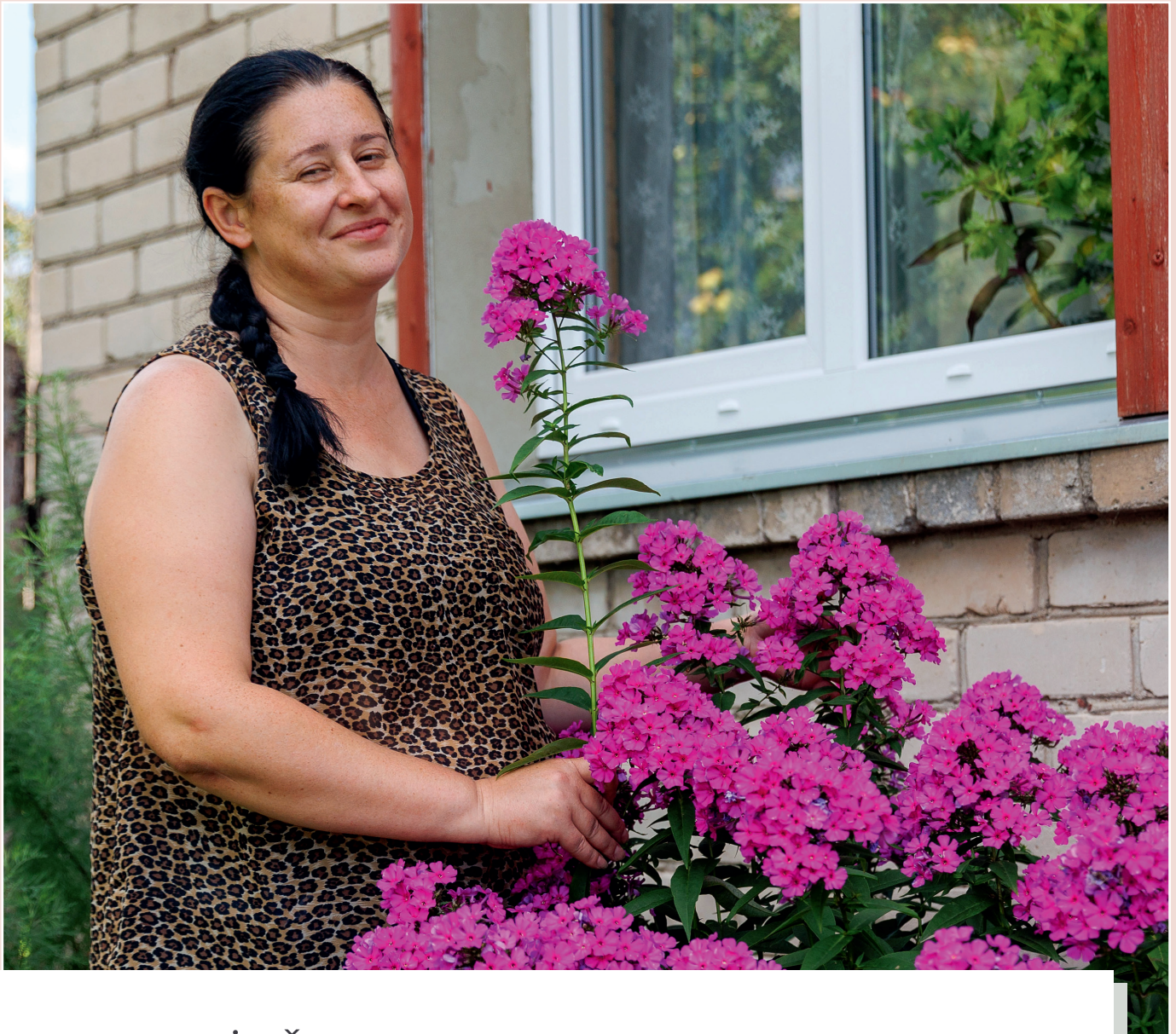
NORS TIKSLĄ PASIEKĖ, NORI MOKYTIS TOLIAU

Agentūra ieškojo vietos net tik pagal specialybę, bet ir pagal nusiteikimą, galimybes priimti žmogų su negalia bei pritaikyti jam darbo vietą – galbūt sumažinti bendravimo gyvai ar internetu, bet padidinti komunikacijos raštu kiekį, suteikti kolegoms kuratoriaus galimybę ir pan. Taip vieną dieną užsimezgė kontaktas su Lietuvos banku.

„SOPA“ organizavo darbdavio ir Domanto susitikimą, kuriame buvo aptartos galimybės, darbo sąlygos ir nartarta ruošti darbo pradžia. 2022 metų spalį išsipildė vaiko svajonė, jis susirado darbą.

„Ir ne šiaip darbą, o man patinkantį ir tinkantį darbą. Drįstu pasakyti, kad „SOPA“ yra didžiausia mūsų parama. Jei susiduriu su kokias nors sunkumais, tai „SOPA“ specialistai duoda man naudingų patarimų, kaip išgyventi, kaip išverti emocinius sunkumus“, – pabrėžia vaikas. Domantas jau daugiau nei 10 mėnesių dirba Lietuvos banko Rinkos infrastruktūros palaikymo skyriuje.

„Dirbu su mokėjimų sistemomis, jų stebėseną, administravimu. Esant sistemoms sutrikimui, apie tai pranešu IT specialistams ir bendrauju su jais. Todėl man šitas darbas yra įdomus. Tai yra puikus profesinis pasiekimas“, – vertina Domantas. Paklaustas apie ateities planus, vaikas tikina, kad tiesiog norėtų toliau mokytis ir gilintis į tai, kas jam yra įdomu, ir galbūt kada nors išbandyti programavimą.

Eriko Ovčarenko/BNS nuotrauka

DALYTĖ IŠMOKO GYVENTI SU DEPRESIJA: SVARBIAUSIA BUVO RASTI MĖGSTAMĄ DARBĄ

Dalytė Petrauskienė jau daugelį metų gyvena su sunkia liga – depresija, dėl kurios jai buvo diagnozuota negalia. Tai moteriai apsunkino kelią tiek siekti gyvenimo svajonių, tiek profesinės savirealizacijos. Vis tik Dalytė įrodė, kad nieko nėra neįmanomo.

Ilgus metus dirbusi siuvėjos darba, Dalia pasiryžo jį mesti, baigė mokslus ir dirba socialinį darbą – padeda kitiems, apie ką ir svajojo. Negana to, moteris įsitikinusi, kad žmonėms, turintiems vieną ar kitą negalią, veikla ir darbas – vieni svarbiausių būdų sveikti ir gyventi visavertį gyvenimą.

VISADA REIKĖJO GALVOTI, KAIP SUKTIŠ

Dalytė Petrauskienė kilusi iš Marijampolės. Ten prabėgo jos vaikystė, tačiau bandant dėlėti gyvenimo pamatus, jauną moterį užklupo liga. Kaip pati pašnekovė sako, taip, ji nėra lengva – dėl jai diagnozuotos depresijos paskirtas ir neįgalumas.

Marijampolietė stengėsi išmokti gyventi su liga. Moteris susituokė, susilaukė dviejų dukryčių, o vėliau judviejų su antra puse keliai išsiskyrė.

„Bet mes su juo sutariame gerai. Kol mažos buvo mergaitės, auginti jas buvo nesunku. Gal paauglystėje kiek daugiau buvo iššūkių, kaip ir su visais tokio amžiaus vaikais. Bet vyras, kad ir gyvendamas užsienyje, padėjo, atvažiuodavo“, – pasakoja moteris.

Dalytė prisimena, kad visada reikėjo galvoti, kaip sukintis. Ji niekada nenorėjo tiesiog sėdėti namie, turėjo ir profesinių svajonių, galiausiai, reikėjo ir pinigų, nes turėjo pasirūpinti ir savimi, ir dukromis. 2009 m. moteris nusprendė baigti siuvėjos mokymus: „Bet tada šios profesijos nesiėmiau, dar kažko ieškojau, profesinio rengimo centre mokiausi ir sekretorės darbo, dar esu išklausiusi ir apskaitos kursus toje pačioje mokykloje. Visa tai, manau, padėjo pamatus ir įkvėpė tolimesniems mokslams. Kai vėliau studijavau kolegijoje, šios patirtys man išties pravertė.“

Įsilieti į darbo rinką su turima ligos diagnoze, prisimena Dalia, apskritai nebuvo lengva. Tad kai sulaukė pasiūlymo dirbti šalia namų įsikūrusioje siuvykloje, ji nedvejojo, nors jautė, kad šiame darbe nesijaus laiminga.

„Darbas buvo arti namų, ir pajamos buvo geros. Bet aš tiesiog nesijaučiau čia save realizuojanti, dirbau ir tiek, o pats darbas buvo monotoniškas. Aš norėjau kažko kito“, – atvirauja pašnekovė.

GYVENIMO LŪŽIS

Siuvykloje Dalytė išdirbo šešerius metus, o mintys apie pokyčius vis intensyvėjo. 2015-ieji buvo moteriai lemtingi – draugės paskatinta, ji prisijungė prie „Carito“ veiklų, o taip pat pasiryžusi ir aplinkinių skatinama, kolegijoje baigė socialinio darbo studijas. Didelę reikšmę Dalytės gyvenime turėjo prisijungimas prie Europos socialinio fondo lėšomis finansuoto projekto „Kompleksinių paslaugų šeimai plėtra Marijampolės savivaldybėje“, kurį įgyvendino Vilkaviškio vyskupijos „Caritas“.

„Kai dar dirbau siuvykloje, pradėjau lankytis „Carite“, šeimų klube, taip pat išklausiau pozityvios tėvystės kursus. Ėjau ten savo noru, nes mergaitės buvo paauglės, nebuvo lengva, o tie kursai ir darbas su savimi labai padėjo. Esu labai dėkinga ir vadovei Giedrei Volff – už palaiškumą, pagalbą, kai reikia“, – kalba pašnekovė.

Taip pat programos metu Dalytė lankėsi ir pas psichologę, tai padėjo jai spręsti savivertės problemas, įgyti pasitikėjimo savimi, įveikti depresyvas nuotaikas, tapti bendruomeniškesne, gilinti žinias apie bendravimą, vaikų auklėjimą ir savirealizaciją.

DIRBA SVAJONIŲ DARBĄ IR DŽIAUGIASI, KAD PADEDA KITIEMS

Vienas didžiausių Dalios norų buvo įsidarbinti socialinėje srityje, padėti žmonėms. Nors buvo baigusi mokslus kolegijoje, darbdaviams to nepakako.

„Tų darbų kaip ir buvo įmanoma rasti, bet visi pažiūrėdavo, kad turiu negalią ir dėl tokios sunkios ligos, matyt, atrodžiau nepatikima. Nors dirbti aš galiu ir visą darbo dieną, juk tai dariau ir siuvykloje“, – sako marijampolietė.

Nors buvo baigusi socialinio darbo studijas, Dalytė ir toliau norėjo gilinti savo žinias šioje srityje, todėl 2022 m. baigė ir slaugytojos padėjėjos kursus. Šiame etape labiausiai Dalytei ir vėl padėjo „Caritas“ – moteriai buvo suteikta galimybė atlikti praktiką vienoje šeimoje, o tada ir įvyko lemtingas lūžis.

„Taip susiklostė, kad ir man šis darbas tiko, ir šeimai aš tikau, taigi dabar esu įdarbinta ir dirbu pagal norimą specialybę. Kursus pabaigiau lapkritį, o oficialiai dirbau jau gruodį. Be minėtos šeimos dabar jau turiu ir dar vieną asmenį, kuriam padedu“, – džiaugiasi moteris.

Pašnekovė pabrėžė, kad šiame darbe jaučiasi save realizuojanti, įsitikino, kad būtent tokio darbo, tokios veiklos ji ir ieškojo.

IŠMOKO GYVENTI SU LIGA IR JAUČIA GYVENIMO PILNATVĘ

Paklausta, kaip per šiuos metus sekasi gyventi su nelenkva liga, Dalia tikina, kad visiškai išmoko su ja gyventi. Kelis sykius, prisipažino, yra buvusi lignoninėje, tačiau laikantis tinkamo režimo, geriant vaistus, galima gyventi visavertį gyvenimą.

Tiesa, moteris pabrėžė, kad prasmingą gyvenimą ir motyvaciją judėti į priekį suteikia prasminga veikla ir darbas.

Dalia atkreipia dėmesį, kad žmonėms su negalia, kaip ir visiems, būtina veikla, savirealizacija, savęs įpraminimas. Kai jautiesi reikalingas, gali būti savarankiškesnis, užsiimti mėgstama veikla, apsirūpinti finansiškai, iš tiesų gyveni gyvenimą, o ne egzistuoji. Žmonėms su negalia, pasak pašnekovės, būtina ištrūkti iš namų, išdrįsti eiti ir bandyti.

„Manau, kartais reikia nepabijoti rizikuoti. Ypač tokiems, kaip aš, turintiems negalią. Nesustoti. Reikia eiti į priekį, mėginti, tada tikrai viskas yra šviesiau. Būtinai reikia dirbti. Jei žmogus namie, jam, aišku, negerai, jis visko bijo. O kai išeini iš namų, pamatai pasaulį, ir kiekvienam, ir ypač neįgaliam, labai svarbu turėti darbą, būti reikalingam“, – įsitikinusi moteris.

Anot jos, būtent veiklos, darbas ir palaikydavo ją sunkiausiais gyvenimo momentais.

O dabar, dirbdama mėgstamą darbą – padėdama kitiems, matydama, kad jie dėl to laimesnesni, kad jų gyvenimas lengvesnis, Dalia jaučia pilnatvę.

„Aišku, kad gera atiduoti save kitiems, bet turiu pasakyti, kad dirbdama tokį darbą ne ką mažiau gaunu ir pati“, – šypsosi Dalia.

Jos istorija įkvepia nenuleisti rankų, užklupus ligai, ir atkakliai siekti tikslų bei svajonių, kad gyvenimas būtų šviesesnis ir teiktų džiaugsmą.

Teodoro Biliūno/ BNS nuotrauka

PASAPIKTIŅĘS DĖL NEKOKYBIŠKOS PREKĖS, AUGUSTINAS SIŪTI IŠMOKO PATS: JO GAMINIAMS – VISO GYVENIMO GARANTIJA

„Iš esmės mano gyvenime yra šie dalykai – sportas, muzika ir... siuvimas. Šis trečiasis, šalia kitų dviejų, žmonės kartais ir nustebina“, – juokiasi Lietuvos sporto universitete treniravimo sistemų studijas baigęs kaunietis, 31-erių Augustinas Gutauskas.

Augustinas dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Būk verslus“, kurį įgyvendino Užimtumo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Ir iš tiesų – susipažinus su Augustinu, nuostabos netrūksta – sportišką vyrą išmokti siūti ir net iš to sukurti verslą privertė... nepasitenkinimas kitų teikiamomis paslaugomis. Supykęs jis akimirksniu nusprendė: reikia padaryti geriau.

Siūti ir kurti daiktus Augustinas pradėjo nusivylęs žinomų prekių ženklų netvarumu, prastu aptarnavimu – įsigijęs nekokybišką krepšį ir nesulaukęs iš gamintojo dėl to veiksnių, jis sako supratęs, kad nekokybiškų daiktų gamyba – kasdienybė, o įsigyti ištis gerą prekę – sudėtinga.

„Mane papiktino ne tik krepšio brokas, bet ir itin prastas aptarnavimas. Realiai, tas pasipiktinimas lėmė tai, kad jo pagautas pradėjau išsyk darytis siuvimo kursų – pagalvojau, kad galbūt galėčiau tokią paslaugą teikti geriau – tiek kokybiškesnę prekę, tiek geresnį klientų aptarnavimą“, – pasakoja jis.

Tad nejaugi tiesiog taip paprastai siuvas į Augustino gyvenimą ir „išsoko“? Juk pripažinkime: ne kasdien užsi-mojame padaryti geriau, jeigu kuri nors sritis mus nuvilia.

„Tiesą sakant, jaunystėje mano tėtis turėjo siuvimo hobį, – niekada to nedarė itin profesionaliai, tačiau, turbūt kaip ir dauguma 90-ųjų kartos žmonių, bandė kažkaip papildomai užsidirbti: tad su draugu siuvo ir pardavinėjo džinsus. Šiaip mano tėtis buvo poetas“, – šypteli Augustinas, išskirdamas šią vienintelę įmanomą savo gyvenime sąsają su siuvimu.

PAMEISTRYSTĖ AMERIKOJE LEIDO VISKĄ PAMATYTI IŠ ARTI

Augustinas savarankiškai dalyvavo siuvėjų kursuose Kaune – juose buvo vienintelis vyras: „Labai gaila, kad šis amatas nebe toks populiarus tarp vyrų, nors visi prisimena laikus, kai būtent vyrai buvo batsiuviai, siuvėjai.“

Kursų metu Augustinas išmoko modeliuoti skirtingus drabužius ir juos siūti. Vis dėlto, kaip pats sako, tai buvo pagrindinis kursas – pakako pradžia, bet neužteko norint eiti toliau. Kitiems žingsniams pasitarnavo pameistrinio praktika.

„Amerikoje pradėjau ieškoti pameistrystės galimybių, nes Lietuvoje nepavyko – niekam nebuvau įdomus vien todėl, kad nebuvau baigęs jokių formalių siuvimo mokslų, o į kursus visi žiūri pro pirštus... Kadangi dalį laiko gyvenau JAV, turėjau galimybes pameistrinio darbo ieškoti būtent ten – tokiu būdu iš labai arti prisiliečiau prie siuvimo verslo, suvokiau, kaip jis atrodo „iš vidaus“. Tada pagalvojau, kad ir aš norėčiau ir, tikriausiai, sugebėčiau valdyti tokį verslą“, – mena pašnekovas.

„Kažkada JAV kalbėjau su vienu siuvėju ir jo klausiau, kaip jis pradėjo savo karjerą. Jis man pasakė paprastai: ardžiau ir surinkinėčiau daiktus iš naujo. Baigęs kursus, neieškojau dar kokių nors papildomų mokslų, o tiesiog sėdau ir viską pradėjau bandyti praktiškai – būtent ardžiau ir vėl susiuvinėčiau daiktus. Pagrindines taisykles žinojau, o visa kita man atrodė suvokiama ir išmokstama tiesiog darymo būdu“, – čia pat mintį praplečia pašnekovas.

ARBA DARAI, ARBA – TRAUKIESI

Ilgijęs pakankamai žinių, Augustinas dalyvavo Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdytame Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamame projekte „Būk verslus“, kurio metu įsteigė darbo vietą sau bei įsigijo įrangą, reikalingą veiklai pradėti ir vystyti savarankiškai.

„Kai pavyko gauti Užimtumo tarnybos finansavimą, įvyko lūžis: kai gauni įsipareigojimus, atsakomybes, tada supranti – arba darai, arba traukiesi. Man tai buvo galutinis patvirtinimas, kad su šiuo savo hobiu turiu užsiimti rimtai. Nemėgstu, kai žmonės sako: „Tau pasisekė“. Reikėjo rašyti projektą, atitikti jo reikalavimus ir, galiausiai, kad atsirinktų būtent tave. Tai nėra sėkmė – tai darbas ir pasiryžimas, nes niekas nieko veltui nedalina“, – įsitikinęs jis.

Šiuo metu Augustinas darbuojasi Kauno centre, Kęstučio gatvėje esančioje siuvykloje, kurios įranga buvo įsigyta gavus darbo vietos steigimo kompensavimo išmoką. Nors A. Gutauskas nevadovauja milžiniškam fabrikui, kur prie konvejerių išsirikiavę dešimtys darbininkų, tačiau užtrauktukus skaičiuoja metrais, siūlus – kilometrais, įvairias smulkias detales – kilogramais.

Šiuo metu populiariausias gaminys – kuprinės, apie kurias Augustinas išmano geriausiai. Didelės, mažos, siuvinėtos, vienspalvės, su kišenėmis, pertvaromis ir be jų. Lentynose išrikiuoti ir kiti galanterijos gaminiai: nedidelės rankinės dviratininkams ar cilindro formos sportiniai krepšiai, taip pat laisvalaikio drabužiai – džemperiai, marškinėliai, kepuraitės.

GERIAU VIENAS KOKYBIŠKAS, NEGU TRYS BET KOKIE

Patyręs nusivylimo kartėlį dėl įsigyto nekokybiško krepšio, Augustinas nenori, kad panašioje situacijoje atsidurtų jo gaminius perkantys žmonės, todėl kiekviena kuprinė, kiekvienas, net mažiausias gaminys yra siuvas tarsi sau pačiam.

„Mes galbūt negalime pasigirti įmonės dydžiu ar itin išpūdinga įranga, tačiau turime kitų pranašumų – kiekvieną prekę stengiamės gaminti itin kokybiškai, klientus aptarnauti maloniai, megzti ryšį, draugystę. Masinėje gamyboje tai, tikriausiai, neįmanoma. Mano filosofija tokia: kiek įmanoma – mažinti vartotojiškumą. Geriau vienas kokybiškas ilgaamžis daiktas, negu trys nekokybiški“, – užtikrintai sako jis.

Negana to, prekėms suteikiama viso gyvenimo garantija, o tai reiškia, kad jeigu išryškėtų būtent gamintojo brokas, tokią klaidą Augustinas pataisytų, kad galėtumėte ir toliau sėkmingai naudotis daiktu.

„Visi prekių ženklai, į kuriuos aš lygiuojuosi, taiko neribotą garantiją. Ir aš taip darau, nes suprantu, kad visko gali pasitaikyti. Pradėjęs daugiau dirbti suvokiau, kad daryti klaidas yra žmogiška, tačiau, kiek įmanoma, stengiuosi jų išvengti, o jei jau taip įvyksta – pripažinti“, – sako jis.

DRAŠIAI ŽENGIA PIRMYN IR NORI SUGRAŽINTI TRADICIJĄ

Taigi šiandien Augustinas jaučiasi tvirtai atradęs savo nišą ir drąsiai žengia pirmyn, nors, atvirauja jis, turėti savo verslą nėra lengva – kiek į jį įdėsi pastangų, tiek ir turėsi, tad tingėti čia tiesiog nėra galimybės.

„Turbūt dauguma, kurie pradėjo savo verslą, labai greitai suvokė, kad tai darbas ištisą parą septynias dienas per savaitę. Ir aš pats tai patyriau, ir tik visai neseniai įsivedžiau taisyklę – bent sekmadieniais nedirbti. Turiu ir dar vieną svajonę – atidaryti siuvyklą Laisvės alėjoje. Anksčiau jų ten buvo ne viena, o dabar – nebeliko. Būtų smagu sugražinti tradiciją“, – šypteli A. Gutauskas.

PSICHOSOCIALINĖ NEGALIA NESUTRUKDĖ ROKUI SIEKTI SVAJONIŲ IR DŽIAUGTIS GYVENIMU

Kartais siekti savo svajonių būna labai sunku, tačiau svajonės tuo ir žavios – kelias iki jų neretai būna ilgas ir vingiuotas, bet visada – vertas kiekvieno nueito žingsnio. Visai šalia Šiaulių gyvenantis Rokas Preimontas galėtų būti puikus pavyzdys – kaip gyvenant su psichosocialinės negalios diagnoze bei turint įvairių kitų sveikatos sutrikimų, nepasiduoti ir iš esamos situacijos bandyti išspausti maksimumą.

Rokas dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Aš galiu!“, kurį įgyvendino VšĮ Žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir plėtros biuras.

27-erių Rokas su mama gyvena nedideliame miestelyje šalia Šiaulių – Kairiuose. Rokas nuo vaikystės turi sudėtingų sveikatos problemų – jam diagnozuota psichosocialinė negalia bei kiti sveikatos sutrikimai, trikdančios optimalų jauno vyro dalyvavimą socialiniame gyvenime.

Tačiau Rokas niekada nenorėjo, kad jo negalia būtų stipresnė už jį patį ir nusprendė neužsidaryti tarp keturių sienų: jis deda maksimalias pastangas, kad gyvenimas taptų kaip įmanoma visavertiškesnis.

MAŽAIS ŽINGSNELIAIS PIRMYN

Nors vyras gaudavo stabilias pajamas – neįgalumo išmoką – visuomet troško įsidarbinti ir tapti labiau nepriklausomu, taip pat įgyti naujų žinių ir tobulėti. VšĮ Žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir plėtros biuras įgyvendino Europos socialinio fondo lėšomis finansuotą projektą „Aš galiu!“, į kurį Rokas buvo pakviestas: jis mokėsi vienoje profesinio rengimo įstaigoje bei siekė įgyti virėjo specialybę.

„Man iš tiesų labai patinka gaminti maistą – nuo mažens tai mane domino ir vis bandydavau kažką pasigaminti“, – šypteli R. Preimontas, paklaustas, kodėl jį domina būtent ši sritis.

Roko istorija išsiskiria tuo, kad jis nuo pat dalyvavimo projekte pradžios aiškiai įsivardino tikslus, kurių nori pasiekti, tad kryptingai lankė užsiėmimus, buvo pareigingas, draugiškas aplinkiniams, suvokė žingsnius, kuriuos turi žengti, jei nori pasiekti savo tikslą.

Vaikinas aktyviai dalyvavo savęs pažinimo mokymuose, tarpasmeninio bendravimo mokymuose, darbinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir atkūrimo veiklose, įsitvirtinimo darbo rinkoje veikloje.

Įgytos žinios ir įgūdžiai padėjo Rokui suprasti darbo paieškos mechanizmą, tarpusavio santykius tarp bendradarbių. Pašnekovas neslėpė dėkingumo už suteiktas žinias ir įgūdžius, kurie leido jam geriau pažinti save iš įvairių pusių. Be to, projektas suteikė galimybę sustiprinti savo fizinę ir psichinę sveikatą.

VERTINA GALIMYBĖ DIRBTI IR SVAJOJA TAPTI VIRĖJU

Šiuo metu Rokas dirba vieno restorano virtuvėje kaip pagalbinis darbuotojas. Šioje pozicijoje jis – jau beveik dvejus metus. Darbas jam padeda aiškiau struktūruoti dienos laiką, moko planuoti, ugdo pareiškumą ir sukuria saugumo jausmą bendruomenėje. Roką supantys žmonės tiki, kad ateityje jo laukia dar didesni pozityvūs pokyčiai: pavyks sėkmingiau kurti socialinius ryšius tiek su artimaisiais, tiek darbinėje aplinkoje.

Rokas kukliai prisipažįsta, kad jo svajonė – tapti virėju, tačiau sako suprantąs, kad ji, turint omenyje jo gebėjimus ir sveikatos problemas, nėra lengvai įgyvendinama, tad kol kas semiasi patirties talkindamas restorano virtuvėje. Čia pat jis pats patraukia save per dantį – prisipažįsta, kad darbe galbūt nėra pats mylimiausias kolega, nes negali pareigų atlikti taip greitai, kaip kiti.

„Esu šiek tiek lėtapėdis... Dalykai man ilgiau užtrunka, dirbu lėčiau negu kiti, bet stengiuosi“, – atvirai sako jis. Restorane Rokas dirba penkias dienas per savaitę, darbas veja darbą, tad patirties ir naujų iššūkių jaunas vyras nestokoja, tačiau džiaugiasi, kad turi darbą, jaučia asmeninį progresą, o taip pat ir džiugina mamą.

„Turbūt nėra viena mama nenorėtų, kad suaugęs sūnus sėdėtų namie ir nieko nedarytų, – nusijuokia jis. – Darbas nelengvas, visą dieną ant kojų, taigi pavargstu. Grįžtu namo vėlai, o ankstų rytą vėl reikia keltis į darbą, ir taip – iki savaitgalio, tad kartais tikrai norėtusi daugiau poilsio, bet džiaugiuosi, kad turiu darbą. Jeigu neatleidžia, matyt, viskas gerai“.

GERIAUSIA PATIEKALŲ KRITIKĖ - MAMA

Rokas mena, kad maisto gamyba jam buvo įdomi nuo vaikystės, mat mėgdavo stebėti, kaip gamina mama, jai padėdavo virtuvėje. Šiandien – tai jauno vyro hobis.

Rokas gyvena nuosavame name priemiestyje, tad savaitgaliais – kuomet nedirba – jis mamai padeda atlikti įvairius buitines darbus, kurių viena ji negalėtų įveikti. Tačiau jeigu tik randa laisvą valandėlę ir nepristinga įkvėpimo, – Roką didžiausia tikimybė sutikti būtent virtuvėje.

„Man patinka gaminti skirtingą maistą – sriubas, kepsnius, kotletukus, blynus, net pyragus! Mėgstu juos fotografuoti, o nuotraukomis pasidalinti feisbuke. Virtuvėje galiu bandyti, ragauti, vis patobulėti“, – džiugiai dalijasi jis.

Geriausia Roko patiekalų kritikė ir ragautoja, žinoma, jo mama Ramutė. Vaikinas šypsosi, kad mama jau spėjo įprasti, jog jis moka skaniai gaminti, todėl vis dažniau to iš jo ir tikisi.

„Viską ragaujame kartu. Neretai aš esu atsakingas už pietų gamybą tiek sau, tiek mamai. Kartais tai pabosta, tad mamos prašau, kad eitų gaminti ir pati, ne tik aš vienas“, – juokiasi Rokas.

GALIMYBĖ GYVENTI VISAVERTIŠKAI

Projekto „Aš galiu!“ nauda visuomenei neabejotina, sako jo įgyvendintojai: socialiai pažeidžiami asmenys buvo įtraukti į profesinį rengimą bei įgalinti darbo paieškos procese.

Šis projektas padėjo įgyti reikalingų žinių ir įgūdžių, suteikė pasitikėjimą savo gebėjimais. Tai padėjo dalyviams tapti nepriklausomais ir labiau integruotis į visuomenę.

Roko sėkmė ir pavyzdys kitiems žmonėms parodė, kad, neturint optimalių sveikatos sąlygų ir galimybių, vis tiek galima pasiekti savo tikslų.

Roko įsidarbinimas ir pajamų uždirbimas ne tik padeda jam tapti nepriklausomu nuo neįgalumo išmokos, bet taip pat teigiamai veikia šalies ekonomiką, juk jis gali prisidėti prie bendrojo vidaus produkto ir mokėti mokesčius.

Projekto rezultatai ir teigiami pokyčiai gali lemti didesnę dėmesį sveikatos priežiūrai ir paramai asmenims su negalia bei geriau jiems pritaikytas paslaugas ir programas. Rokas turi galimybę dalintis savo patirtimi ir iššūkiams, kurie susiję su jo negalia, tokiu būdu paskatindami pokyčius šioje srityje.

R. Preimonto istorija padeda keisti visuomenės požiūrį į žmones su negalia, ji padeda mažinti stereotipus, diskriminaciją ir stigmatizaciją, kurie apsunkena asmenų su negalia integraciją ir įdarbinimą.

NEEILINĖ 37-ERIŲ EDITOS ISTORIJA: SUSIGRAŽINO VEIKSNUMĄ IR VERČIA NAUJĄ GYVENIMO LAPĄ

Ilgus metus daug kas netikėjo, kad intelekto negalią turinti Edita Daugėlaitė gali gyventi savarankišką gyvenimą. Kaip neveiksni jauna mergina buvo pripažinta 25-erių, o tai reiškė, kad ji neteko teisės priimti sprendimus pati – tai už ją darė globėjai.

Edita dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“, kurį įgyvendino Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Projekto partneris – Kauno „Arkos“ bendruomenė.

Šiandien Editos istoriją galima vadinti unikaliu atveju, mat jai iš trečio karto pavyko atkurti savo veiksnumą. Nors jai dar padeda socialiniai darbuotojai, tačiau Edita pati tvarkosi finansinius reikalus, dirba ir nusprendžia, kokią suknelę pirkti ruošiantis į vestuves, kuriose pakviesta būti liudininke.

NORAS GYVENTI SAVARANKIŠKAI

„Neseniai pati buvau pasidaryti manikiūro“, – kukliai pokalbio pradžioje prasitaria Edita, pati besididžiuodama, kad gali rinktis – kur eiti, ką daryti, kitaip tariant, tiesiog turėdama teisę ir laisvę rinktis pati, spręsti už save: kaip uždirbti pinigų, kur juos leisti ir kokios spalvos drabužius pirkti. O puoštis, šypneli Edita, pastaruoju metu ji itin pamėgo.

Kasdien jauna moteris prisijungia prie asociacijos „Kauno „Arkos“ bendruomenė“ rengiamų keramikos užsiėmimų, kuriuose labiausiai patinka gaminti puodelius. Pastarieji ir daug kitų bendruomenės narių padarytų gaminių virsta jiems, kad ir nedideliu, bet uždarbiu, o jis – galimybe būti bent šiek tiek savarankiškiems. Tuo naudojasi ir Edita, kuri dar visai neseniai negalėjo net pasvajoti, o ir aplinkiniai mažai kas tikėjo, kad galėtų gyventi savarankiškai.

Jauna moteris neturėjo socialinių įgūdžių, nemokėjo elementarių buitines darbų ir neturėjo savarankiško gyvenimo įgūdžių. Editai būnant 25-erių, jai buvo panaikintas veiksnumas, kas reiškė, kad visus sprendimus už ją priima jos globėjai, pačios nebūtinai atsiklausę. Tokia praktika, pasakoja su Edita glaudžiai dirbusi Kauno „Arkos“ bendruomenės darbuotoja Indrė Jaugėlaitė – pripažinti žmogų neveiksniu visose srityse – daugelyje šalių yra labai kritikuojama ir neatitinka Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos įsipareigojimų, tačiau iki šiol yra taikoma.

DU NESĖKMINGI MĖGINIMAI

Nuo 2017 metų Edita ėmė lankyti Kauno „Arkos“ bendruomenės dienos centrą, kuriame liejo žvakes, mokėsi gaminti ir dirbo su keramika. Iki tol, kaip sako pati, gyvenimas buvo sunkus, iš esmės dėl to, kad tekdavo labai daug laiko praleisti namuose, o ji norėjo ką nors veikti. Be to, nors nedaug kas tuo tikėjo, ji turėjo svajonę susigrąžinti veiksnumą ir kiek įmanoma savarankiškiau gyventi.

Iš pradžių lankiusi tik dienos centrą, vėliau Edita įsitraukė į kitą Kauno „Arkos“ bendruomenės veiklą – Europos socialinio fondo lėšomis finansuotą projektą – „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“. Nors iš pradžių Edita jame dalyvavo tik kaip socialinių dirbtuvių darbuotoja, jos siekis buvo pakeisti gyvenimą iš esmės – įgyti naujų kompetencijų ir pagaliau susigrąžinti teisę atstovauti sau.

Editai prisijungiant prie projekto, jos globėjas tuomet buvo šios bendruomenės vadovas. Drauge su juo Edita jau anksčiau buvo bandžiusi atstatyti savo veiksnumą teismuose, tačiau du bandymai buvo nesėkmingi ir paliko moteriai daug nemalonių prisiminimų. Edita pasakoja, kad gerai nesuprato teismo proceso, tačiau niekas nesivargino jai aiškinti, advokatas, teisėjai, nelaukė jos lygiaverte proceso dalyve. Ji, sako, jautėsi nesaugiai, o tai sunkino savignos, įrodinėjimo, ką ir kiek ji gali, procesą.

NENULEIDO RANKŲ

Nors pirmieji keli bandymai buvo nesėkmingi, rankų Edita nenuleido. Tam, kad ji geba gyventi savarankiškiau, pati

priimti sprendimus, pritarė ir Kauno „Arkos“ bendruomenė, skatinusi moterį mėginti dar kartą.

Reikšmingą įtaką – tiek moters gyvenimui, tiek 2021 metais pradėto naujo veiksnumo atstatymo proceso baigčiai – turėjo Editai pradėta teikti pagalbos priimti sprendimus paslauga. Šiuo klausimu su Edita labai daug dirbo ir jai pagelbėjo I. Jaugėlaitė.

„Tai, ką pavyko pasiekti Editai, yra be proto retas atvejis. Atėmus veiksnumą, jo sugrąžinimas beveik neįmanomas. Iki Editos atvejo, nesu tokios istorijos girdėjusi“, – kalbėjo specialistė.

Ji labai norėjo atkreipti dėmesį į tai, kad neretai į žmones su negalia, ypač intelekto, žiūrime netinkamai. Kryptingai su jais dirbant, padedant, galima pasiekti įspūdingų rezultatų ir grąžinti žmogų į gyvenimą, į sociumą.

I. Jaugėlaitės teigimu, neretai nuvertiname žmones su negalia, ką puikiai parodė Editos istorija. Tuometinis bendruomenės vadovas suorganizavo Editai susitikimą su advokatu, kurio metu jie kartu moteriai paaiškino jos situaciją, galimybes ir perspektyvas lengvai suprantama kalba. Po to Edita teismo salėje jautėsi kur kas drąsesnė ir tvirtesnė.

Edita kartu su I. Jaugėlaite labai daug dirbo, kad suprastų procesą, išmokytų aiškiai pasakyti savo nuomonę, jaustis tvirtiau prieš žmones, kurių nepažįsta. Socialinė darbuotoja paruošė Editą procesui, ji jautėsi kur kas užtikrinčiau atsakinėdama į klausimus, įtikino teismą dėl savo gebėjimų ir sulaukė svajoto teigiamo sprendimo, grąžinusio jai veiksnumą.

„Žmonėms su negalia kartais tereikia padėti lavinti įgūdžius, suteikti reikalingą informaciją, padėti ją suprasti ir jie gali pasiekti tokį savarankiškumo lygį, kurio dažnai iš jų net nesitikime. Jie nori ir turi dalyvauti sociume, gali priimti sprendimus, kaip valdyti finansus, už ką balsuoti ir kaip leisti savo laisvalaikį. Tereikia padėti jiems tam pasirengti ir suteikti galimybę“, – įsitikinusi I. Jaugėlaitė.

DRAŠIAI SIEKIA TIKSLŲ IR SVAJOJA GYVENTI SAVARANKIŠKAI

Editai Kauno „Arkos“ bendruomenėje buvo teikiamos dvi paslaugos – pagalbos priimti sprendimus ir užimtumo socialinėse dirbtuvėse. Abi jos pildė moters gyvenimo siekius, pirmoji padėjo grąžinti veiksnumą, o antroji – reikšmingai prisideda prie noro kuo savarankiškiau gyventi.

„Ne mažiau reikšminga ir kita projekto metu teikta paslauga – darbas socialinėse dirbtuvėse. Jis suteikia Editai galimybę užsidirbti ir kartu su socialine darbuotoja mokytis, kaip planuoti savo lėšas. Labai svarbu, kad Edita pagaliau gali nuspręsti, ką darys su pinigais, ar taupyti atostogoms. Atsiradusi net ir menka finansinė nepriklausomybė suteikė iki šiol neturėtų įgūdžių ir pažadino norą siekti darbo atviroje darbo rinkoje, kur atlygis būtų dar reikšmingesnis“, – kalbėjo I. Jaugėlaitė, neabejojanti didesnėmis Editos perspektyvomis.

Jomis neabejoja ir pati Edita, ji neketina nustoti toliau siekti savo svajonių. I. Jaugėlaitė pasakoja, kad jauna moteris svajoja apie gyvenimą nebe „Arkos“ gyvenimo namuose, o apsaugotame būste, kur būtų dar savarankiškesnė.

Šiandien Edita pasiryžusi ieškoti darbo atviroje darbo rinkoje, o dabar, nusijuokia, artimiausi jos planai – dalyvauti vestuvėse, į kurias yra pakviesta kaip liudininkė, ir dabar šią malonią pareigą galės atlikti.

Eriko Ovčarenko/BNS nuotrauka

KARO PABĖGĖLIS ARTURAS PAPRASTĄ LAIMĘ RADO ŠIAULIUOSE: LIEJA ŽVAKES, MEZGA KOJINES IR SVAJOJA ATSTATYTI SUGRIAUTUS NAMUS

22-ejų Arturas Honcharenko jau daugiau nei metus savo namais vadina Šiaulius. Psichosocialinę negalią turintis jaunas vyras – karo pabėgėlis iš Ukrainos. Gyvendamas viename iš Chersono srities kaimelių, kartu su savo močiute mėgo dirbti darže, tačiau atvykęs į Lietuvą gavo progą įrodyti sau ir kitiems, kad gali ir daugiau.

Arturas dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“, kurį įgyvendina Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Projekto partneris – VšĮ Socialinių inovacijų centras.

DIDELĖ MOTYVACIJA STENGTIIS IR ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS

Šiuo metu Arturas kartu su kitais Socialinių inovacijų centro (SIC) dirbtuvių lankytojais teikia valymo paslaugas ir už tai gauna atlyginimą. Pasak jo paties, tai – didelė motyvacija stengtis ir įveikti visus iššūkius, kurių svetimoje šalyje netrūksta.

Kiekvieną darbo dieną 9 val. ryto Arturas praveria SIC dirbtuvių duris. Dažniausiai jis būna vienas pirmųjų centro lankytojų – žmonių su negalia. Visi jie netrukus kibs į darbus – gamins įvairius tekstilės dirbinius, žaisliukus, lies žvakes, megs kojines bei kūdikių tapukus, gamins žaisliukus šunims arba važiuos valyti mieste esančių pastatų laiptinių. Visa tai yra pagrindinė dirbtuves lankančių žmonių veikla, kuria jie užsiima padedami centro darbuotojų.

Pastarieji prisimena, kad pernai birželį pirmą kartą centro duris pravėręs Arturas buvo nedrąsus, neturėjo motyvacijos dirbti. Tačiau užteko vos keletos mėnesių ir ukrainietis tapo atsakingu darbuotoju, besidžiaugiančiu jam patikėtomis pareigomis.

Į Lietuvą iš Ukrainos Arturas atvyko 2022-aisiais. Kaip ir daugumą pabėgėlių, iš gimtinės jį išvijo karas. Arturas pasakoja, kad jo namai, kuriuose gyveno su močiute, buvo sugriauti. Jis prisimena ir bombas, ir antskrydžius... Ieškoti saugaus prieglobsčio vaikiną leidosi su močiute ir keletu giminaičių. Šiuo metu Šiauliuose yra įsikūrę ne tik jiedu, bet ir dvi tetos su šeimomis.

„Čia yra daug mūsų, tai man patinka“, – tikino Arturas, palaikantis ryšius ir su išsiskyrusiais tėvais, kurie šiuo metu gyvena užsienyje.

PIRMASIS CENTRĄ LANKANTIS UKRAINIETIS

„Arturą susiradome per ukrainiečių integracijos centrą „Malva“. 2022 m. vasarį Ukrainoje prasidėjus karui, iškart nusprendėme, kad norime padėti pabėgėliams. Apsvarstę, ką galime pasiūlyti, nusprendėme juos įtraukti į mūsų centro veiklą. „Malvoje“ sutikome Arturą, pakvietėme užsukti. Pabuvęs kelias dienas pas mus, jis nusprendė ir likti. Dabar jau daugiau nei metai vaikiną yra vienas iš 15-os nuolatinųjų dirbtuvių lankytojų“, – pasakojo centro darbuotoja Aistė Dailidonytė.

Pasak jos, atėjęs į dirbtuves Arturas greit įsiliejo į bendrą gyvenimą. Nors visi kiti lankytojai – lietuviai, kai kurie moka rusų kalbą (ja kalba ir Arturas), todėl jis nesijautė nuošalyje. Su kai kuriais centro darbuotojais užmezgė šiltus santykius, mėgsta jiems pasipasakoti. Su kitais kolegiskai dirba.

„Apie naują lankytoją buvome įspėję senbuvius – jie Arturo laukė. Vis dėlto neslėpsiu, kad mums, centro darbuotojams, buvo neramu, kaip jį priims, ar bendraus? Bet viskas sekėsi puikiai. Arturas per metus irgi pramoko lietuvių kalbos: supranta, ką jam sakai, tik dar nemoka pasakyti. Čia jis jau susirado draugų, jaučiasi laukiamas, mylimas“, – džiaugėsi pašnekovė.

DIDŽIAUSIA MOTYVACIJA DIRBTI – PALAIKYMAS IR ATLYGIS

Visi SIC dirbtuves lankantys žmonės skatinami mokytis ir dirbti, ne išimtis buvo ir Arturas. Pradžioje padedamas

darbuotoju, jis išmoko rišti apyrankes. Pirmosios jo apyrankės buvo Ukrainos vėliavos spalvų – mėlynai geltonos. Vėliau sekė trispalvės – Lietuvos vėliavos spalvų. Jo rankoms jau paklūsta ir kitas dirbtuvėse atliekamas darbas – indelių tonavimas.

Vis dėlto didžiausio lūžio prireikė, motyvuojant Arturą eiti valyti mieste esančių pastatų laiptinių. Ši paslauga – darbas, kurį atlieka visi pajėgūs ir norintys SIC dirbtuvių lankytojai. Už tai jie gauna atlyginimą. Būtent jis tapo ledlaužiu Arturui.

„Iš pradžių jis tikrai nedegė noru dirbti, matyt, buvo nedrąsu. Bet po pokalbių su socialine darbuotoja, psichologe pajautė palaikymą, išdrįso ir dabar šauniai dirba“, – pasakojo A. Dailidonytė.

Paklaustas, ką už gautą atlyginimą Arturas perka, vaikiną išdavė dažniausiai uždirbtus pinigus išleidžiantis savo ir močiutės reikmėms: perka rūbus, avalynę, vaistus, daržoves ir panašius dalykus.

Anot A. Dailidonytės, nors didžiausia motyvacija Arturui dirbti yra gaunamas atlygis, visgi nemažiau jam svarbus ir jausmas, kad yra naudingas.

„Žinoma, kartais prireikia motyvacinių kalbų, juolab kad Arturas – jaunas žmogus, o tokie labai mėgsta „telefone“ būti“, – juokėsi SIC darbuotoja.

Anūko pokyčiais Lietuvoje labai džiaugjasi ir kartu su juo gyvenanti močiutė. Arturą į dirbtuves atlydinti moteris sako sunkiai įsivaizduojanti savo gyvenimą Šiauliuose be SIC pagalbos.

„Pas mus atėjusi ji visada dėkoja: „Ačiū Dievui, kad jūs esate!“ vis neša ir savo paruoštų vaišių. Pasak jos, būtų labai sunku, jei Arturas neturėtų kur išieiti, tik sėdėtų namuose“, – pasakojo A. Dailidonytė.

SVAJONĖ – ATSTATYTI SUGRIAUTUS NAMUS

Centro dirbtuvių darbuotojai pasakoja, kad Arturas išsiskiria atsakomybės jausmu ir punktualumu. Į darbą niekada nevēluoja, savarankiškai atvažiuoja autobusu.

Per metus jis spėjo puikiai pažinti Šiaulius, neslepia, jog čia jaučiasi gerai. Vis dėlto, paklaustas, kuris iš Lietuvoje aplankyto miestų patinka labiausiai, pamini Vilnių. Sostinę, Kauną, Klaipėdą ir Palangą vaikiną kartu su kitais karo pabėgėliais iš Ukrainos jau spėjo aplankyti.

„Būtų gerai, kad Ukrainoje būtų tokie geri keliai, kaip Lietuvoje“, – vieną iš mums patiemų pro akis praslystančių gyvenimo Lietuvoje privalumų įvardina vaikiną.

Nors Lietuvoje gyvena apsuptas artimųjų, turi patinkančią ir prasmę teikiančią darbą, bičiulius, Arturas neslepia, kad svajoja grįžti namo į Ukrainą.

„Tokia svajonė. Norėčiau atstatyti sugriautus savo namus“, – prisipažįsta vaikiną.

Pasak A. Dailidonytės, kol kas Arturas yra vienintelis SIC dirbtuves lankantis karo pabėgėlis iš Ukrainos. Tačiau ateityje tikimasi sudominti ir daugiau ukrainiečių – žmonių su negalia.

Arturo istorija priverčia susimąstyti: pagalvokime, kaip sunku užsieniečiui svetimoje šalyje susirasti darbą, draugų, o turint negalią, įveikti kylančius iššūkius darosi dar sunkiau. Ši sėkmės istorija rodo, jog ištiesus pagalbos ranką, suteikus palaikymą ir padrąšinus, viskas tampa įmonoma ir jokia negalia nėra kliūtis!

Teodoro Biliūno / BNS nuotrauka

KARDINALUS EGLĖS GYVENIMO POKYTIS DĖL VAIKŲ: KAI PAMATYTI ŠVIESĄ UŽTENKA VIENO ŽMOGAUS PAGALBOS

Pakruojyje gyvenančiai 31-erių Eglei Juozauskienei likimas išbandymų negailėjo nuo pat vaikystės. Anksti netekusi tėvų, smarkiai maištavusi paauglystėje, įsisukusi į netinkamos kompanijos ir alkoholio sūkurį, Eglė ilgai nesuprato, kad jos gyvenimas visu greičiu lekia žemyn. Tačiau šiandien moteris džiaugiasi radusi savyje jėgų pakilti iš dugno ir kurti sau bei savo vaikams visai kitokį gyvenimą, kuriame jau visiškai nenori prisiminti tamsios praeities.

Eglė dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Pakylėjimo ir pagalbos galia, teikiant socialinio pavėžėjimo ir gyvenimo mentorystės paslaugas“, kurį įgyvendino Pakruojo miesto vietos veiklos grupė.

Eglė sako, kad gyvenimas nemenkais iššūkiais ją pasitiko nuo mažų dienų. Tėvų netekusi dar vaikystėje, būdama vos 6-erių, iki 13 metų augo su seserimi, kuri augino ir tris savo sūnus.

„Ten gavau tikrai daug šilumos, tačiau sesers pasirinkta antra pusė mus nuolat smukdė psichologiškai, traumavo kaip asmenybes. Tai gi būdama 13-os, atsidūriau globos namuose, nes sesuo išvyko dirbti į užsienį, kad palengvėtų gyvenimas. Tuomet supratau, kad iš vaikų namų manęs jau nebeapsiims. Tada, sakyčiau, dar prisidėjo ir paauglystė... Pradėjau maištauti, susidėjau su netinkama kompanija ir gyvenimas po truputį ėmė riedėti žemyn“, – atvirauja pašnekovė.

SUPRATO, KAD NORI GYVENTI KITAIP

Pakruojiškė pasakoja, kad palyginti jauna susirado vaikina, nes norėjo kuo greičiau išeiti iš vaikų namų. Neilgai trukus ji pradėjo lauktis, o tai nulėmė ir ankstyvas vestuves: „Aš ištekėjau dar besimokydama, būdama šešiolikos metų. Tai gi tikrai buvau labai jauna, vaikelio susilaukiau 17-os, o pati santuoka truko tik trejus metus – mes išsiskyrėme“.

Tikėdamasi sulipdyti gyvenimą, moteris susirado dar vieną gyvenimo partnerį. Šį kartą sąjunga truko ilgiau – 9-erius metus. Pora susilaukė dviejų nuostabių sūnelių, tačiau, kaip Eglė sako, po antro vaikelio gimimo, viskas tik blogėjo. Daugėjo kivirčių, visi šeimos rūpesčiai teko jai. Pradėjus dirbti, išėjus į žmones, moteris sako supratusi, kaip blogai iš tiesų gyveno. Paskutiniai santuokos metai, atvirauja, buvo lyg juoda dėmė.

„Mūsų gyvenime buvo visko – ir gerų akimirų, ir blogų, kaip ir daugelyje santykių, tačiau atėjo laikas, kai supratau, kad gyvenu visiškai ne tokį gyvenimą, kokio noriu: berniai – nuolat jaučiausi kalta, nesuprasta, alkoholis, kivirčiai prie vaikų. Jaučiau, kad ir vaikai tolsta nuo manęs“, – prisipažįsta moteris.

Eglė sako, kad gyvenimas, kol nesusiėmė, ritosi žemyn įgavęs pagreitį – nors ji ir dirbo, ir vaikais kaip mokėdama rūpinosi, tačiau nuoskaudas skandino alkoholyje, dėl kurio prisidarė didelių bėdų. Ji buvo įrašyta į Lietuvos probacijos tarnybos priežiūrą dėl šeimoje kylančių problemų, vaikų nepriežiūros ir nederamo elgesio su mažaisiais. Moteris tikina, kad tai buvo lemtinga – dėl vaikų ji pasiryžo keistis.

KEITĖ GYVENIMĄ IŠ PAMATŲ

Eglę sukrėtė jos pačios išgyvenimai. Tris vaikus auginančią mamą nuolat skaudino kivirčiai su vyru ir vyresniu sūnumi, kuris turėjo bėdų ir mokykloje, ir savo socialinėje aplinkoje. Moteris suvokė, kad turi keisti gyvenimą iš pamatų, ir tai daryti privalės viena. Ji pasiryžo išsiskirti su vyru, ir tai buvo tikrai nelengva, nes nežinojo, ar tikrai užteks jėgų viską atlaikyti.

Atsisakius alkoholio, Eglės mintys tapo švaresnės, ji kitaip pradėjo matyti gyvenimą, o tada atsiribojo ir nuo netinkamų draugų.

„Kol neišėjau į žmones, nesupratau, kad gyvenimas gali būti kitoks. Tiesiog niekada tokio gyvenimo nemačiau. Vartojau alkoholį, maniau, kad jis slopina problemas, nesuvokiau, kad iš tiesų tik didina. Iš tikrųjų, kai susidūriau su teisminėmis problemomis, supratau – viskas, kažką reikia keisti. Manau, tai ir buvo lūžis“, – išgyvenimais dalijasi Eglė.

Moteris atvirauja, kad vykstant teisiniams procesams labai aiškiai suvokė, kad yra visiškai viena – problemas teks spręsti pačiai. Noro buvo daug, tačiau žengti pirmuo-

sius žingsnius neturint atramos, palaikymo, net ir tinkamo pavyzdžio – juk nuo vaikystės liko be tėvų – buvo sunku.

Kapanojantis iš gyvenimo duobių, Eglės gyvenime atsirado Pakruojo miesto vietos veiklos grupė, kuri įgyvendino Europos socialinio fondo lėšomis finansuotą projektą „Pakylėjimo ir pagalbos galia, teikiant socialinio poveikio ir gyvenimo mentorystės paslaugas“. Eglės įtraukimą į projektą paskatino Probacijos tarnybos specialistės, kurios įžvelgė jos norą keistis ir tapti tinkama mama vaikams.

Moteris tikina, kad dalyvavimas „Gyvenimo mentorystės“ programoje greičiausiai buvo esminis postūmis į šviesą. Augusti be mamos, be palaikymo ir emocinės bendrystės, ji suvokė, kad labiausiai stokojo žmogaus, kuris patartų, palaikytų ir nelengvu metu būtų šalia. Eglės gyvenimo mentore tapo buvusi Pakruojo rajono savivaldybės kultūros darbuotoja, bibliotekininkė, paminklotyrininkė, pirmoji rajono gidė Valentina Aleksieriūnaitė.

Veiklos grupės vadovė Vaida Šeižė atvirauja, kad viena projekto esmių buvo dirbti su žmogumi įtraukiant ir kultūrinę pusę – lankantis muziejuose, lankytinuose objektuose, sudominant kultūrine veikla. Taip žmogui parodomas ir itin platus veiklų spektras, atveriamas naujų žinių bei potyrių pasaulis, taip pat kuriamas tarpusavio ryšys. Tai, kad Valentina yra gidė, anot V. Šeižės, šiuo klausimu labai padėjo, tačiau ir pats sprendimas, gražinti žmogų į socialią ne tiesioginę formą, o per kultūrą – labai pasiteisino.

NELENGVA PRADŽIA NEIŠGAŠDINO

Mentorystės pradžia, pripažįsta pati Eglė, nebuvo labai lengva – prireikė laiko atrasti pokalbio, pasitikėjimo ir bendrystės kelią, tačiau pavyko. Valentina ir Eglė iki šiol bendrauja, prisijungia ir vaikai, o pati Eglė užsimena, kad mentorė, veikiausiai, jai šiek tiek atstojo taip trūkstamą motinišką ryšį.

Priskyrus gyvenimo mentore, kaip pasakoja V. Šeižė, buvo siekta padėti Eglei užmegzti socialinius ryšius ir pagerinti psichologinę būseną: „Mentorė, skirdama dalį savo laisvo laiko, susitikdavo su globotine ir kartu turiningai leisdavo laiką. Savo asmeniniu pavyzdžiu ir nuoširdžiu, gyvu bendravimu Valentina padėjo suformuoti gyvenimo įgūdžius, išmokti atsispirti neigiamai aplinkos įtakai, o galiausiai – atrasti savo pačios gyvenimo kelią bei džiaugsmą“.

Svarbu paminėti, kad Eglė dalyvavo ir susitikimuose su psichologu, kur gavo patarimų, kaip atsitiesti po stiprių emocinių ir psichologinių traumų, išgyvenimų, paliekiančių ilgalaikius padarinius asmens savijautai. Eglė su mentore gyvenimo mentorystės procese dalyvavo 1,5 metų ir susitikimuose praleido daugiau nei 150 valandų.

TIKI ŠVIESIA ATEITIMI IR DŽIAUGIASI DABARTIMI

Paklausta apie savo ateitį, jauna moteris atskleidžia, kad jau turi konkrečių profesinių planų. Neseniai gavo vairuotojo pažymėjimą ir baigė socialinės darbuotojos padėjėjos mokslus, nes norėtų dirbti su vaikais, padėti juos ugdyti.

„Atlikau praktika, manau, sekėsi neblogai. Aišku, dar reikia įgyti reikalingų savybių, tobulėti. Neseniai gavau diplomą, o dabar jau ieškosiu darbo“, – šypsosi Eglė. Bet svarbiausias dalykas, kad pavyko atkurti santykius su vaikais, kad jie šalia jos, visi kartu. Galbūt ateityje moteris pasvajotų ir apie kitą būstą, tačiau visko, ko šiandien reikia laimei, ji jau turi.

Luko Balandžio/BNS nuotrauka

APLINKINIUS SAVO STIPRYBE IR REKORDAIS ĮKVEPIANTIS MARIUS: RAMUS GYVENIMAS – NE MAN

37-erių Marius Montikas į neįgaliojo vežimėlį atsisėdo po patirtos avarijos, kuri lemtingai pakeitė jauno vyro gyvenimą. Į eismo įvykį jis pateko važiuodamas dviračiu – jį kliudė ir partrenkė pro šalį važiuavęs automobilis.

Marius dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuoto projekto „Alternatyvių Investicijų Detektorius“ projektinėje idėjoje „Unikalūs gyvenimas“, kurią įgyvendino VšĮ „Unikalūs šokis“.

Ko jų po autoįvykio nevaldančiam Mariui Montikui skaudžiausia yra tai, kad jo likimo sesės ir broliai, turintys bakalauro diplomus, įgiję magistro laipsnius, po kūną bei sielą žalojančių ir į neigaliojo vežimėlį pasodinančių patirčių užsidaro nuo pasaulio savo kiaute.

„Taip, vaikščioti galbūt nebegalite, bet imkite iš gyvenimo kiek pajėgiate, bandykite, niekada nenustokite bandyti“, – į tuos, kurie šiandien gyvena dėl savo negalios atsiriboję nuo visuomenės, kreipiasi Marius.

Pasiteiravus, kas jį mobilizavo sunkiausią akimirką ir padėjo nepalūžti, pašnekovas atviras: artimųjų ir draugų parama, nors būdavo, kad nuo jų klausimų ir telefoną išjungti norėdavosi.

„Svajoju, kad vieną dieną vaikščiosiu, nors, žinau, kad taip nebus“, – viltingai šypteli per karantiną į Zarasus persikėlęs ir ten gyvenimo meilę sutikęs pašnekovas.

ĮKVEPIANTIS PAVYZDYS

Mariaus istoriją, be jokios abejonės, drąsiai galima vadinti pačia tikriausia asmenine transformacija ir įkvepiančiu pavyzdžiu žmonėms, kurie patyrė tai, kas yra negalia.

Dar prieš nelaimingą eismo įvykį draugui statybose gelbėjęs pašnekovas prisimena, kaip po to važiavo dviračiu namo. Tuomet jį ir nutrenkė automobilis. Pats atsistoti po šio įvykio Marius nebeįstengė.

Apie traumuojančią patirtį vyras pasakoja be užuolankų, kiekvienas, anot jo, šią patirtį priima savaip: kas gerti ima, kas nerti vąšeliu pradeda, buvo ir tokių, kurie reabilitacinėje ligoninėje pasikorė...

„Teikdavu mums ir psichologinę pagalbą, bet, žinote, ši patirtis tokia jau. Ne visi gal palaikymo iš artimųjų sulaukia, kaip kurį paveikia“, – sako vyras.

M. Montiką šis pokytis taip pat keitė, teko mokytis judėti neigaliojo vežimėlyje, bet kaip sako pats, jam tai į gera išėjo.

Anksčiau vis kitais rūpindavosi, stengdavosi, kad jiems gerai būtų, pats sau gal antroje vietoje likdavo, o ši situacija privertė pažvelgti į save. Eismo įvykis dar labiau išgrynino rūpestį ir kitais: skirtumas tas, kad dabar toji pagalba reikalinga tiesiogiai. Kartais panašaus likimo žmonės, Mariaus tikinimu, užtenka paskatinti, pasakyti jiems gerą žodį.

„Nors šalia jų būdamas matau didžiulę bėdą – jie nenori dirbti... Nė nebando įsidarbinti. Paprasčiau pažįstamos merginos laikinai priimti įeinančius skambučius. Kaip manote, kaip sureagavo? Atsiprašė, nes patirs per daug streso. Keturiasdešimt skambučių per dieną ją išgašdino, pabijojo, kad neatlaikys. Blogiausia, kad tokių pavyzdžių aplink begalė“, – nusivylimo neslėpė pašnekovas.

NELAIMĖ NESUTRUKDĖ SIEKTI TIKSLŲ

Liūdniausia Mariui tai, kad žmonės tokiu būdu patys save skriaudžia, neleidžia gyventi visaverčio gyvenimo: užsidirbti, bendrauti, judėti ir pan.

Jis pats po patirtos traumos – priešingai nei daugelis šiandien dirbti nenorinčių neįgaliųjų, susirasti darbo negalėjo: iki traumos įgyta darbinė patirtis tapo neaktuali, nes jis daugiausia dirbo fizinį darbą. Po traumos tokio darbo dirbti nebegalėjo. Dar labiau šias galimybes siauri-

no gyvenimas mažame mieste, mat Zarasų rajone fiksuojamas vienas didžiausių nedarbo lygių Lietuvoje.

Tikimybė susirasti darbą vaikinui būtų prilygusi adatos paieškai šieno kupetoje, jei ne pasitaikiusi galimybė įsitraukti į projektą – Marius dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuoto projekto „Alternatyvių Investicijų Detektorius“ projekcinėje idėjoje „Unikalus gyvenimas“, kurią įgyvendino VšĮ „Unikalus šokis“.

Būtent šis projektas, kuriame organizuojamos motyvuojančios, įgūdžius lavinančios paskaitos bei individualūs susitikimai su kuratoriumi, ir padėjo Mariui patikėti savo jėgomis, įgyti motyvacijos bei trūkstatų įgūdžių darbo paieškai.

Turėdamas galimybę būti saugioje aplinkoje, būti savimi, jis rado motyvacijos ir jėgų įsidarbinti bei siekti rekordų judėdamas vežimėliu.

Būtent šio projekto organizuojamoje stovykloje Marius susipažino su būsimo darbdaviu, o jai pasibaigus, gavo iš jo pasiūlymą įsidarbinti asistentinio taksi pardavimų vadybininku. Šiandien per nuotolį dirbantis pašnekovas jaučiasi visiškai realizavęs save profesinėje srityje, taip pat neslepia dažnai atstovaujantis neįgaliųjų interesams.

Na, ir jam priklauso du Lietuvos rekordai: didžiausias atstumas, nuvažiuotas neigaliojo vežimėliu per penkias valandas, ir ilgiausias atstumas važiuojant neigaliojo vežimėliu, balansuojant dviem ratais.

SU NEIGALIOJO VEŽIMĖLIU – SIEKTI REKORDŲ

Lietuvos ir pasaulio rekordų siekiantis Marius sako, kad jį šiam žingsniui pastūmėjo noras įrodyti, kad žmonės su negalia patys gali pasirūpinti savo gyvenimu, tereikia sudaryti tam sąlygas.

Taip pat jis apgailestauja dėl vis dar nepakankamos infrastruktūros Lietuvoje, kuri trukdo laisvai judėti žmonėms su negalia.

„Kol pats į šį vežimėlį neatsisėdau, sunkumai, su kuriais susiduria neįgalieji kasdienybėje, buvo tolimas dalykas“, – tikina pašnekovas.

Penktus metus maratonuose dalyvaujantis ir su negalios neturinčiais besivaržantis pašnekovas vyksta į žmonėms su negalia rengiamas sporto stovyklas. Dažnam neįgaliam tapusiam žmogui tiek laiko prireikia susitaikyti su nauja situacija, bet ne jam – regis, kad atvirumas pasauliui ir judėjimas yra šio žmogaus gyvenimo ir sėkmės variklis.

„Ramus gyvenimas ne man“, – neslepia santuokoje antrus laimingus metus skaičiuojantis Marius. Paklaustas, ko šiuo gyvenimo etapu jam trūksta, prasaritara, kad tik laiko. Tačiau jo suradęs žada išmokti gestų kalbos, nes juk tai antra valstybinė kalba! O jis temokąs vienintelį žodį „ačiū“.

Mariaus istorija išties išskirtinė, nes nei pašnekovo negalia, nei gyvenimas mažame mieste nesutrūkdė įgyvendinti svajonių.

Viliamės, kad Mariaus istorija paskatins žmones ryžtis teigiamiems pokyčiams savo gyvenime bei motyvuos nepasiduoti nepalankios aplinkos įtakai.

M. Montikas įrodė, kad negalia – ne kliūtis dirbti ir siekti tiek asmeninių, tiek Lietuvos bei pasaulio rekordų. Jei gali Marius, gali ir tu!

Eriko Ovčarenko/BNS nuotrauka

MOKYTOJA JŪRATĖ NE PENSIJOS LAUKIA, O MOKOSI: BAIGĖ ANTRAS STUDIJAS IR ĮKVĖPĖ STUDIJUOTI DUKRĄ

Sakoma, kad mokytis – niekada nevēlu. Puikus pavyzdys galėtų būti kaunietė mokytoja Jūratė Dubickė, kuri, jau turėdama 30 metų mokytojavimo stažą, pasiryžo avantiūrai baigti antras studijas ir, lyg to būtų maža, dar ir magistrantūrą. Moteris įsitikinusi – amžius neturėtų būti veiksnys, stabdantis žmogų tobulėti, įgyti naujų žinių.

Jūratė dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Formaliojo ir neformaliojo mokymosi galimybių plėtra“, kurį įgyvendino VDU Švietimo akademijos Profesinio tobulinimo institutas.

Rudenį Jūratė mini savo 58-ąjį gimtadienį, ir nors šiandien ji jau turi 33-į metų mokytojos stažą, atvirauja, kad per tuos metus jos gyvenime būta ir kitų darbų: teko padirbėti ir slaugė, ir vaikų darželyje, ir suaugusiųjų mokytoja, ir socializacijos centre.

„Galima sakyti, esu dirbusi su žmonėmis visuose jų gyvenimo tarpsniuose – nuo vaikystės iki senatvės. Darbo nebijau, o be to, nemėgstu tingėti, – juokiasi Jūratė. – Tad turbūt toks jau tas mano charakteris – naujovių nesibaidau, sustoti nenoriu ir man vis dar daug kas įdomu.“

STUDIJOS VYRESNIAME AMŽIUIJE – MISIJA ĮMANOMA

Tris dukteris užauginusį Jūratė pasakoja, kad joms tapus savarankiškomis, atsirado daugiau laiko sau. Dirbant mokytojos darbą, neapleido mintis, kad ji gali būti daugiau nei dalyko mokytoja: rūpintis gera emocija mokinių ir mokytojų savijauta, padėti rasti sprendimą susiklosčius sudėtingoms situacijoms: visada norėjo būti kuo arčiau žmogaus, nepriklausomai nuo jo amžiaus, buvimo vietos, problemos sudėtingumo.

VDU Švietimo akademijos Profesinio tobulinimo instituto įgyvendintas Europos socialinio fondo lėšomis finansuotas projektas „Formaliojo ir neformaliojo mokymosi galimybių plėtra“ suteikė moteriai galimybę įgyti antrą specialybę. Projekto dėka ji baigė socialinės pedagogikos studijas, tačiau ir čia nesustojo – jau įpusėjo ir magistro studijas „Įtraukusis ugdymas: socioedukacinės industrijos“.

Studijų metu ypatingai išryškėjo vadybinės ir lyderystės kompetencijos. Sulaukė VDU profesorės Giedrės Kvieskienės rekomendacijos vadybiniam darbui ir VDU Rektoriaus padėkos už lyderystę bei kūrybiškumą. Mokytoja mano, kad patraukliausias ir naudingiausias būtų darbas organizuojant ugdymo procesą ir koordinuojant švietimo pagalbos specialistų darbą įtraukiojo ugdymo kontekste.

„Dėstytojai mane paskatino stoti į magistrantūrą, ir aš pasiryžau, – šypteli Jūratė. – Ypatingai ir iš visos širdies dėkoju VDU PTI vadovei profesorei dr. Giedrei Kvieskienei. Be jos padėkančių žodžių, skatinimo vertinti save ir dėkoti sau, įtraukimo į švietėjiškas veiklas nebūčiau tokia pasitikinti savimi. Apskritai yra labai puikių dėstytojų, o projektas suteikė galimybę studijuoti nemokamai, tad kaip nesidžiaugsi! Dėkoju ir VDU Švietimo akademijos PTI dėstytojai Danguolei Šalaviejienei už paskatinimą dalyvauti ESFA projekte „Žingsniai 2023“.

TOBULĖTI NESUSTOJA

Jūratė tikisi, kad baigus magistrantūros studijas, jai bus lengviau užsitikrinti darbo poziciją. Juk po studijų ji bus dar įvairiapusiškesnė specialistė.

„Žinote, vis girdžiu, o ir kartais pačiai šmėsteli mintis: „kiek jau čia beliko iki tos pensijos, ką jau tu čia bepardarysi“, tačiau, jei nieko nedarysi, tada tai jau tikrai bus liūdna“, – svarsto pašnekovė.

Naujausias teorines žinias ji jau pritaikė dirbdama dalyko mokytoja, socialine pedagoge ir dienos centro mokytoja. Prasiplėtė ir švietėjiška veikla: parašė ir paskelbė keletą straipsnių švietimo naujienose, dalyvavo kaip pranešėja įvairiose konferencijose, organizavo ir moderavo forumą „Įtraukiosios mokyklos kultūra: pamokos ir patarimai“, su mokiniais dalyvavo dalykiniuose ir socialiniuose projektuose, ir t. t.

Pašnekovė tikina, kad jau seniai susigyveno su mintimi, kad nėra nieko stabiliau už pokyčius, todėl ne tik nebijo jų, bet ir kolegas ramina – taip rūpinasi ir jų emocija savijauta. Šiai temai bus skirtas ir magistro baigiamasis darbas.

DIDŽIAUSIA MOTYVACIJA – TRYS DUKTERYS: GABIJA, MEDEINĖ IR AUSTĖJA RŪTENĖ

Jūratės jaunatviškumas ir drąsa paskatino ir jauniausiąją dukrą apsispręsti studijuoti, mat po mokyklos ji buvo padariusi pertrauką, – mamos pavyzdys ir paskatinimai įkvėpė pasirinkti LSMU, taigi, juokiasi Jūratė, šeimoje dabar – dvi studentės: „Kai viena kitą palaikai, tuomet ir rezultatai geri. Abi mokomės dešimtukai. Austėja – grupės seniūnė (aš taip pat buvau grupės seniūnė) ir studentų atstovybės narė, tuo pačiu dar ir dirba. Esu įsitikinusi, kad artimiausia aplinka gali labai įkvėpti, jeigu kartais pats suabejoji ar pristingį motyvacijos. Tikiuosi, kad dukros niekada nenustos tobulėti ir drąsiai savęs ieškos“.

„Mėgstu juokauti, kad dabar mano gyvenime yra keletas „M“, su potencialu, kad bus penkios: esu moteris, mama, mokytoja, magistrantė, ir, viliojusi, kažkada būsiu močiutė“, – šypsodamasi mintį užbaigia J. Dubickė.

Ji džiaugiasi turinti tokį tvirtą dukterų užnugarį: „Mano didžiausia motyvacija – būtent jos, noriu būti joms geras pavyzdys, įkvėpti ir parodyti, kad niekada nevēlu tobulėti, pasitikėti savimi ir siekti tikslų. Mano dukros irgi gana drąsiai savęs ieško, tad ir jos man yra pavyzdys, kaip ne bijoti, o daryti. Matydama dukrų energiją, nenoriu ir savęs dar „nurašyti“.

SĖDĖTI IR LAUKTI PENSIJOS? AČIŪ, BET NE

Moteris atvirauja, kad studijuojantis 50+ amžiaus žmogus yra veikiau retenybė, negu kasdienybė, nes žmonės neturi tam drąsos, gal bijo atsakomybės, todėl VDU Švietimo akademijos Profesinio tobulinimo instituto pasiūlytas projektas jai – išskirtinė galimybė pirmiausia įrodyti sau, kad turi pakankamai drąsos, kompetencijų ir yra atsakinga už savo sprendimus.

„Manau, kad perkopus 50-metį nereikia savęs nuvertinti vien dėl amžiaus. Aplink girdžiu, kad vyresni žmonės jaučiasi patiriantys diskriminaciją darbo rinkoje, kad neva niekam nebereikia vyresnių. Tuo pačiu iš jaunimo girdėti, kad jie tarsi šiek tiek pyksta ant vyresnių, kad šie „užsėdė“ darbo vietas ir neužleidžia jų naujai kartai. Žodžiu, tarsi abi pusės turi kažkokių nuoskaudų, tačiau aš asmeniškai manau, kad nei vyresniems jaunimo reikėtų peikti, nei jaunimui vyresniųjų „nurašyti“. Abi pusės turi pliusų, – įsitikinusi ji. – Mano akimis, žmogaus sukauptą patirtis yra vertinga, ja galima pasidalinti su nauja karta. Nereikia bandyti įskiepyti savo tiesų ar pamokslauti, verta tiesiog draugiškai dalintis, o jau kiekvienas žmogus pats laisvas nuspręsti, kiek jis tų žinių nori išgirsti ir pasiimti.“

Jūratė atvira: kai nusprendė studijuoti – jai buvo 54-eri, tad aplinkoje teko išgirsti dvejonių, ar antros studijos dar yra logiškas žingsnis į priekį.

„Būna, kad žmonės atsiburia geruose darbuose neturėdami nei tam būtino išsilavinimo, nei reikalingų kompetencijų, na, jiems kažkaip pasiseka. Tada pagalvoju, kad štai, nereikia nei mokslų, o turi gerą, garantuotą darbo vietą. Tačiau ilgai taip galvoti sau neleidžiu – užuot sukusi galvą kaip „prasmukti“, tiesiog mokausi, darau, dalinuosi ir judu pirmyn“, – šypteli J. Dubickė.

NEREGYS ANDŽEJUS BAIGĖ SVAJONIŲ STUDIJAS IR GILINASI Į NEREGIAMS SKIRTAS TECHNOLOGIJAS

Vilnietis Andžejus Ravanas – neregys, tačiau klausantis jo pasakojimo atrodo, kad negalia yra virtusi jo supergalia. Vaikystėje jis kaip ir visi bendraamžiai važinėjo dviračiu, spardė futbolo kamuolį. Baigęs mokyklą, studijavo kolegijoje ir universitete, kur įgijo net porą specialybių.

Andžejus dalyvavo Europos Sąjungos fondų lėšomis finansuotame projekte „Studijų prieinamumo didinimas“, kurį įgyvendino Valstybinis studijų fondas.

Šiuo metu Andžejus rūpinasi, kad interneto svetainės ir mobilios programėlės būtų patogios neregiam ir silpnaregiams – jis dirba Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos informacinės aplinkos prieinamumo specialistu.

LŪŽIS – APAKUS: NUSPRENDĖ IŠMOKTI GYVENTI SU LAZDELE

„Aš nežinau, ką reiškia matyti gerai, bet iki 17 metų buvau silpnaregis. Nors mačiau tik viena akimi, man pačiam užteko – nereikėjo baltos lazdelės vaikščiojant, jaučiausi savarankiškas ir laisvas, – pasakojo Andžejus. – Turėjau normalią vaikystę ir net, sakyčiau, truputį chuliganišką paauglystę. Kai suėjo 17 metų, apakau. Priežastis iki šiol nėra aiški – lankiausi pas gydytojus Vilniuje ir Kaune, tačiau atsakymo negavau. Jų supratimu, mano turėtas regėjimo likutis buvo visiškai minimalus“.

Nors aklumas Andžėjui buvo netikėtas, tačiau su nauja realybe jis susitaikė pakankamai greitai ir nesunkiai.

„Aš žinojau, kaip gyvena neregiai, kad jiems viskas būna gerai. Vienas pavyzdys, kuris įkvėpė, buvo keleriais metais vyresnė neregė. Man dar būnant silpnaregiu, kartą ji pavadėjo po visą Vilniaus centrą. Pamenu, kaip laisvai ji vaikštinėjo po Gedimino prospektą, kaip nuėjome prie Prezidentūros, Neries pakrantės, kur pasėdėjome. Kai apakau, nuo mūsų pasivaikščiojimo buvo praėjęs gal pusmetis. Aš jį prisiminiau ir supratau: arba man, liaudiškai tariant, stogas nuvažiuos, nes labai nemėgau būti nuo kažko priklausomas, arba pasiimsiu lazdelę ir išmoksiu gyventi“, – pasakojo neregys.

Po kelių pamokų, kurias neregiam organizuoja mobilumo mokytojas, jis pradėjo savarankiškai vaikščioti su lazdele. Tačiau dar reikėjo išmokti naudotis ir technologijomis.

„Iki to laiko į ekraną žiūrėdavau akimis – kaip regintieji, o dabar teko perprasti ekrano skaitymo programas. Kai galvoju dabar, tai – likimas. Besigilindamas į neregiam skirtas technologijas, aš jas labai pamėgau. O dabar mano pagrindinė veikla ir yra interneto technologijos. Esu informacinės aplinkos prieinamumo specialistas“, – sakė Andžejus.

DAUGĖJA VEIKLIŲ NEREGIŲ

Anot Andžėjaus, kuo toliau, tuo labiau neregiai aktyviai įsitraukia į visuomeninę veiklą, noriai bendrauja tarpusavyje ir viešose renginiuose. Be to, daugelis neberiboja savo pasirinkimų, kur studijuoti ir ką dirbti.

„Mokyklą baigiau 2014 m. ir turbūt buvau vienas iš paskutiniųjų, kurie dar jautė dvejonę, ar iš viso verta studijuoti, turint negalią. Pirmas – masažo studijas pasirinkau gerai apgalvojęs. Masažas man patiko, bet, tiesą pasakius, svajojau apie kitas specialybes. Tačiau tada galvojau, kad baigus teisę ar psichologiją, gali būti sudėtinga rasti darbą. Todėl nusprendžiau pirmiausia pabaigti masažo studijas ir turėti pagrindą po kojomis, nes masažuotojo darbą, jeigu esi imlesnis, visada susirasi“, – prisiminė Andžejus.

Vis dėlto svajonės įgyti aukštąjį universitetinį išsilavinimą jis nepaleido ir galiausiai apsisprendė, jog studijuos socialinį darbą: „Supratau, kad šioje srityje geriausiai galėsiu save realizuoti.“

Socialinio darbo bakalaurą ir magistrą jis įgijo skirtinguose universitetuose, tačiau abu kartus siekti užsibrėžtų tikslų jam padėjo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotas projektas „Studijų prieinamumo didinimas“, kurį įgyvendino Valstybinis studijų fondas. Šis projektas jau ne vienerius metus teikia pagalbą negalią turintiems

žmonėms, norintiems studijuoti. Už projekto skirtas lėšas studentai gali įsigyti jiems reikalingų priemonių, programų, kurios palengvina studijų procesą.

„Kai esi neregys, studijuojant prireikia įvairių kitiems studentams nereikalingų dalykų. Tikriausiai kiekvienam neregiumi reikalinga Brailio eilutė, kurios kaina prasideda nuo 3500 eurų. Kad ir ką studijuotum, visada susidursi su vaizdiniais grafikais. Tam irgi reikėjo įsigyti specialių priemonių. Paprastai kalbant, projekto dėka įsigijau mokymuisi reikalingas priemones“, – apie gautą pagalbą pasakojo pašnekovas.

Jis pasidžiaugė, kad visur, kur studijavo, susidūrė su profesionaliai dirbančiais studijų koordinatoriumis. Pastarieji ir pasidalino informacija apie galimybę dalyvauti projekte.

„Pavyzdžiui, Mykolo Romerio universitete yra koordinatoriums, besirūpinantis studentų su negalia reikalais. Jis ir pasirūpina, kad reikalinga informacija mus pasiektų. Tiesa, aš jau anksčiau buvau girdėjęs iš pažįstamų apie galimybę gauti paramą, bet net jei ir nebūčiau žinojęs, visą informaciją būčiau gavęs laiku“, – universitetuose galiojančią tvarką, padedančią negalią turintiems studentams, gyrė jis.

PAGYROS VILNIUI: VOKIETIJOS IR ŠVEDIJOS MIESTAI JAM NEPRILYGSTA

Andžejus nemėgsta būti vienoje vietoje, turi begalę draugų – tiek reginčių, tiek neregijų. Su jais dažnai susitinka įvairiose Vilniaus vietose. Jo nuomone, Vilnius labai patogus miestas neregiam.

„Kadangi ne tik esu neregys, bet ir dirbu su informacinės aplinkos prieinamumu, galiu į tai pažiūrėti iš skirtingų pozicijų. Drąsiai sakau, kad Vilnius – labai patogus miestas. Man teko būti Stokholme, Varšuvoje, Frankfurte ir galiu pasakyti, kad kai kuriais atžvilgiais Vilnius šiuos miestus lenkia. Pavyzdžiui, Vokietijoje sprendimai priimami lėtai – kad įvyktų koks nors pokytis, reikia dešimt kartų pamatuoti. Pas mus technologijos kur kas greičiau diegiamos.

Aišku, Vilnius irgi turi minusų. Vienas tokių – iki šiol nesuvienodinti šviesoforų garsiniai signalai (vienur jie gali būti vienokie, kitur – kitokie). Bet tie dalykai palaipsniui tvarkomi. Iš esmės Vilnius – labai technologiškas miestas. Čia veikia visi pavėžėjimai, maisto, kitų produktų pristatymai į namus – yra daug platformų, kuriomis gali pasinaudoti, būdamas neregiumi. Sakykime, mane dabar paliktų bet kur Vilniuje, aš per 20 minučių galėčiau bet ką „susišaudyti“: nuo dantų šepetėlio, aprangos iki maisto ir dovanos. Ir visa tai – neišeidamas iš namų, vien su telefonu rankose“, – Vilniaus privalumus vardijo pašnekovas.

Dauguma neregijų naudojamų programėlių, pasak Andžėjaus, yra pakankamai paprastos ir patogios ne tik neregiam. Tačiau regintieji dažnai to net nežino. Pavyzdžiui, kad kiekvienas išmanus telefonas yra kalbantysis, tereikia įjungti ekrano skaitymo programą.

Andžejus pamini ir kitas naujų technologijų galimybes, kurias dažniausiai naudoja neregiai. Pavyzdžiui, ką nors nufotografavus telefonas apibūdina, kas toje nuotraukoje pavaizduota, speciali programėlė padeda patogiai naudotis viešuoju transportu ar kitu transportu, o į kompiuterį įdiegta speciali programa perskaito nuskenuotus dokumentus, sąskaitas ir kitus svarbius pranešimus. „Šiandien neregiam patogiai prieinamos ir daugelis interneto svetainių bei socialinių tinklų“, – pabrėžia jis.

SOCIALINĖSE DIRBTUVĖSE EDITA ĮSITRAUKĖ Į VEIKLAS IR ATRADO PAŠAUKIMĄ KONDITERIJAI

36-erių Edita Paldavičiūtė šiandien, kaip pati sako, gyvena, o prieš kelerius metus buvusį laikotarpį visaverčiu gyvenimu pavadinti buvo sunku. Dėl ryškaus kalbos sutrikimo ji vengė bendrauti, didelę dalį savo gyvenimo leido tiesiog namuose, globojama artimiausio žmogaus – mamos, su kuria jaučia stiprų ryšį. Bet šiandien Editos gyvenimas kitoks, dėl to džiaugiasi ir ji, ir jos šeima – jauna moteris įsitraukė į veiklas, praplėtė socialinį ratą, atrado pašaukimą konditerijai ir mėgina kurti savarankišką gyvenimą.

Edita dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“, kurį įgyvendina Neįgalųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Projekto partneris – Šiaulių miesto savivaldybės globos namai.

IMTIS VEIKSMŲ PASKATINO ŠEIMA IR SOCIALINIAI DARBUOTOJAI

Didžiąją dalį savo gyvenimo Edita pragyveno užmiestyje, netoli Šiaulių. Nuo mažens moteris turi stiprią kalbos negalią, todėl vaikystėje ji lankė specialiąją mokyklą.

Baigus dešimt klasių, Editos gyvenimas „užsidarė“. Nors ji buvo laiminga, nes turėjo mylinčią šeimą – mamą, seserį, sūnėną, tačiau visas jos gyvenimas sukosi namuose. Be šeimos, ji nebuvo sukūrusi kito socialinio rato, neįsitraukė į jokią veiklą, o kad pati galėtų gyventi savarankiškai, juolab įsilieti į darbo rinką, negalvojo nei ji, nei artimieji.

Ilgainiui Editai ištrūkti iš namų ėmė trukdyti ir elementarių įgūdžių stoka. Ji svajojo gyventi savarankiškai, tačiau nemokėjo orientuotis aplinkoje, neįsivaizdavo, kaip nusigauti nuo vieno miesto galo iki kito, ko ir kada paklausti, kas galėtų jai padėti.

Apie norą įsitraukti į kokią nors veiklą, galbūt bent kiek savarankiškiau gyventi Edita pradėjo kalbėti su savo šeima. Ją paskatino ir dienos centro, kurį lankė 10 metų, socialiniai darbuotojai, matydami, kaip stropiai moteris vykdo įvairias užduotis ir daro stebėtiną pažangą.

Taip Edita atsidūrė Europos socialinio fondo lėšomis finansuoto projekto „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“ socialinėse dirbtuvėse, kurių tikslas yra didinti asmenų įsidarbinimo atviroje darbo rinkoje galimybes, ugdyti, lavinti ir palaikyti bendruosius ir specialiuosius darbinus įgūdžius, atliekant prasmingas darbinio užimtumo veiklas.

ATRADO PAŠAUKIMĄ KONDITERIJAI IR ĮSITRAUKĘ Į APSAUGOTO BŪSTO PROJEKTĄ

Socialinėse dirbtuvėse Edita įsitraukė į keramikos, aplinkos tvarkymo užsiėmimus, bet labiausiai atrado save konditerijoje. Pradėjus kalbėti apie sausainių kepimą ir naujų receptų paiešką, moters akys nušvinta, sako, net neįsivaizdavusi, kad taip patiks gaminti.

Socialiniai darbuotojai priduria, kad paslaptis čia ne tik, kad patinka, bet Editai gaminti maistą ir sekasi labai puikiai. Paklausta, ką mieliausiai gamina, moteris neslepia – labiausiai mėgsta minkyti ir kepti sausainius.

Editai pasitaikė galimybė įsitraukti ir į apsaugoto būsto projektą. Nors šis žingsnis – nemenkas iššūkis, pritarus šeimai, ji ryžosi pokyčiams. Apsaugotame būs- te moteris gyveno ne viena, ji buitį dalijosi dar su trimis merginomis, o tvarkytis joms padėjo socialiniai darbuotojai, kurie prireikus suteikdavo visą reikiamą pagalbą.

Nors sekėsi neblogai, tačiau pasibaigus projektui, Edita grįžo gyventi atgal pas savo šeimą ir pajuto, kad įgyti nauji įgūdžiai tik silpsta.

Jaunai moteriai tapo aišku, kad turi ir toliau žingsnis po žingsnio irtis kuo savarankiškesnio gyvenimo link. Šiuo metu ji gyvena mieste, kartu su seserimi, noriai lanko dienos centrą.

Mergina stengiasi aplink save sukurti teigiamą aplinką, noriai įsitraukia į veiklas. Iki socialinių dirbtuvių jo-

kios darbinės patirties neturėjo, tačiau dabar labai noriai eina asmeninio savarankiškumo link.

SOCIALINĖSE DIRBTUVĖSE – VISOKERIOPA NAUDA

Pirminius tikslus, kuriuos buvo užsibrėžusi, Edita jau pasiekė. Anksčiau daugiausiai bendravusi tik su šeimos nariais, šiandien jauna moteris lanko socialines dirbtuves, ten susirado naujų draugų, užmezgė socialinių ryšių. Išmoko kalbėti kiek lėčiau ir aiškiau, kad ją geriau suprastų, todėl pagerėjo ir komunikacija su aplinkiniais.

Svajojusi tik atrasti veiklą, kad nesėdėtų visą laiką namuose, Edita atrado tiesiog gyvenimo pašaukimą. Prieš kelerius metus kitiems aplink gaminant, jai net nekildavo noras padėti ar prisidėti, o dabar jaunos moters sausainius ragauja ne tik namiškiai ir dirbtuvių bičiuliai, bet jie keliauja ir į prekybą.

Bene svarbiausias dalykas, tikina socialiniai darbuotojai, kad akivaizdžiai pagerėjo Editos emocinė sveikata, matyti, jog ji aplinkoje jaučiasi saugiau ir drąsiau.

Vis tik išvardintus siekius Edita vadina svarbiais, bet tik tarpiniais, dedančiais pamatą pagrindiniam – kada nors gyventi visiškai vienai, gebėti pasirūpinti savo buitimi, savimi ir visavertiškai dalyvauti socialiniame gyvenime.

Galbūt žmogui, kuris kasdien sukasi mieste, eina į darbą, grįžta atgal, net sunku suvokti, koks didžiulis tai pasiekimas Editai. Ši rutina dar prieš kelerius metus jai buvo visiškai nepasiekiamą, o dabar ji viena puikiai nusigauna prie svarbiausių miesto objektų, gali nuvykti iki dirbtuvių ir atgal, mažiau priešinasi naujovėms ir net, atvirkščiai, rodo norą išmokti vis daugiau.

SAVO ATEITĮ PIEŠIA TIK ŠVIESIOMIS SPALVOMIS

Šiuo pokyčiu labai džiaugiasi ir Editos šeima, pirmiausia todėl, kad mato, jog jauna moteris atrado gyvenimo džiaugsmą ir prasmę, pradėjo svajoti, siekti.

Šiuo metu Edita gyvena su seserimi Šiaulių mieste, bute, kurį įsigyti padėjo mama. Nors jauna moteris dar negyvena visiškai viena, viliasi, kad iki savarankiško gyvenimo liko vos keli žingsniai.

Šiaulietė pasakoja, kad net nenori pagalvoti apie tai, koks gyvenimas buvo iki dalyvavimo projektuose. Edita tikina, kad be socialinių dirbtuvių ir apsaugoto būsto programų vargu ar būtų pasiekusi tiek daug.

Anot moters, tokie projektai padeda žmonėms su negalia geriau integruotis į visuomenę, pažinti vieni kitus, išdrįsti išlįsti iš savo kiauto. O dar labai svarbu tai, kad jie tampa tramplinu į visuomenę, į savarankišką gyvenimą – žmonės atranda savyje jėgų ir talentų, kurių net nesuvokė turėję.

Didžiausia projekto, kuriame dalyvavo Edita, nauda – atskirties mažinimas bendruomenėje.

Anot projekto vykdytojų, socialinės dirbtuvės skatina visuomenę pažinti neįgaliuosius asmenis, leidžia įtraukti juos į veiklas, kur kiekvienas yra pastebimas, paskatinamas ir gali žengti tvirtus žingsnius svajonių bei savarankiško gyvenimo link.

Teodoro Biliūno/BNS nuotrauka

DOMANTAS NUSTEBINO VISUS: MAMA NEGALI PATIKĖTI ĮVYKUSIU STEBUKLU

„Mes negalime atsistebėti, koks didelis pokytis įvyko Domanto, o tuo pačiu ir jo artimųjų, gyvenime“, – jautriai kalba Domanto Navicko mama Danutė. Jos sūnui diagnozuotas raidos atsilikimas, protinė negalia, tačiau šiandien 26-erių metų jaunas vyras gyvena gražų gyvenimą, kuriame nestinga nei veiklų, nei bičiulių.

Joniškio „Saulės“ pagrindinė mokykla dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Socialinių paslaugų kokybės gerinimas, taikant EQUASS kokybės sistemą“, kurį įgyvendino VšĮ Valakupių reabilitacijos centras.

Tačiau prieš keletą metų Domantas buvo itin uždaras ir niekas nė nebūtų pagalvojęs, kad kryptingo darbo su negalia turinčiu žmogumi rezultatai pranoks visus lūkesčius.

Domantas į Joniškį atvyko iš mažo miestelio: jame ugdesi bendro lavinimo mokykloje, kurioje dirbo ir jo mama. Atvykęs į Joniškį, pradėjo lankyti Joniško „Saulės“ pagrindinės mokyklos specialiojo ugdymo skyrių, o vėliau – ir socialinių įgūdžių klasę.

Po pamokų Domantas ateidavo į mokyklos Dienos užimtumo centrą (DUC). Jaunuolis buvo nedrąsus, mažai bendraujantis dėl siauro žodyno, turintis daug įvairių baimių, jautrus, nepasitikintis savimi, į kontaktą einantis itin pasyviai.

NUO BEVEIK NEBENDRAUJANČIO – IKI KOMPANIJOS SIELOS

Dienos užimtumo centro specialistai kartu su Domantu bei jo mama, sudarę jam individualų socialinės globos planą, vienu iš svarbiausių tikslų išsikėlė jo savivertės didinimą, paraleliai dirbo ir su kitais jaunuoliui kylančiais sunkumais.

Praejus keletui metų, Domantas pasikeitė: savivertė pakilo, vaikiną tapo drąsesnis, savo mintis reiškia aiškiai, bendrauja noriai, laisvai gali užkalbinti, diskutuoti. Domanto asmeninis tikslas – tapti dar savarankiškesniu ir gebančiu pasirūpinti savimi ateityje.

„Tai, kokį mes Domantą matome šiandien, stebina ne vieną. Jis gerokai drąsesnis, savarankiškesnis, kartais net sunku patikėti, kad čia tas pats mano vaikas, kuris augdamas buvo itin nedrąsus ir uždaras. Kol mokėsi pagrindinėje mokykloje, jis, būdavo, stovi prie mokytojų kambario ir laukia, kol mokytoja eis į klasę, ir tik tada, drauge su ja, eidavo ir pats. Tikriausiai mokykloje dėl negalios buvo patyčių, tačiau to iki galo niekada taip ir nesužinojau – Domantas yra slapukas, nemėgsta skųstis“, – pasakoja vaikiną mama Danutė.

Jauno vyro pokyčiai tapo dar ryškesni, kai įstaigoje buvo pradėta įdiegti EQUASS (Europos socialinių paslaugų kokybės) sistema ir visa DUC bendruomenė susikūrė naujus įrankius, leidžiančius įgalinti centro lankytojus, bei sistemingai juos naudojo.

„Man labai patinka lankyti dienos centrą, nes jame daug veiklos – galiu ir sportuoti, ir groti“, – šypsosi Domantas, kuris ne tik drąsiai savanoriauja valgykloje bei bibliotekoje, bet ir yra aktyvus muzikinių ir šokių projektų dalyvis, nacionalinio „Spalvų muzikos“ orkestro muzikantas.

Danutė skaičiuoja, kad Domantas dienos centrą lanko jau apie dešimt metų.

„Iš to vaiko, kuris atsistoja nuošaly ir nedrįsta žengti žingsnio, per šitą laiką jis tapo drąsiu jaunu vyru, dienos centro siela. Darbuotojai man ne kartą sakė, kad Domantas iš to pilko ančiuko tapo savimi pasitikinčia gulbe, kaip toj pasakoj, – pasakoja graudindamasi mama. – Iš dėkingumo man net norisi verkti – šis pokytis yra toks didelis, kad pranoko mūsų lūkesčius.“

DIENOS CENTRAS – KAIP ANTRI NAMAI

Šiandien Domantas pasakoja, kad DUC jau tapo jo antraisiais namais, kuriuose jis turi ne tik pareigų, bet ir smagių veiklų bei draugų. Tuo tarpu mama džiaugiasi, kad sūnus išmokė begalės dalykų: tvarkytis, atlikti užduotis iki galo, savarankiškai pasilikti namuose vienas, susitikti su draugais.

„Žinote, kaip ir galbūt dauguma mamų, aš pagailiu savo vaiko, viską padavinėju, žiūrėk – jau kažką darau už jį, o dar turint omenyje Domanto situaciją... O štai dienos centre jis

turi pareigas ir atsakomybes, jaučiasi savarankiškas, įpareigotas. Pamenu, būdavo, paprašai iššluoti grindis, tai tik per vidurį kambario perbraukia ir viskas, o dabar – visus baldus kilnoja, kiekvieną kampelį išvalo – taip jam svarbu padaryti viską gerai... Apskritai, Domantas labai geras vaikas, jautrios širdies. Nėra mamai didesnio džiaugsmo, nei matyti, kad tas vaikas, kuris jau suaugo, geba pasirūpinti savimi, gyvena savo gyvenimą“, – dėkingumo dėl sūnaus pažangos projekto organizatoriams ir vykdytojams neslepia Danutė.

Dienos užimtumo centras, dar prieš pradėdamas diegti EQUASS sistemą, turėjo patirties savanorystės srityje, naudojo įtraukties metodą. Domantas jau buvo išbandęs savanoriavimą mokyklos valgykloje, kartu su kitais jaunuoliais savanoriavo bibliotekoje. Įdiegus EQUASS kokybės sistemą ir turint paslaugų gavėjų įgalinimo įrankius, Domanto pokytis tapo dar ryškesnis, jam puikiai pavyko atsiskleisti, išlaisvinti savo stipriausias puses, nugalėti bendravimo baimes. Jo gyvenimo kokybė pagerėjo.

Šiuo metu Domantas jaučiasi pasitikintis savo jėgomis, įvertintas ir suprastas, priimtas DUC bendruomenės, jaučiasi naudingą Joniško bendruomenės nariu. Lankydamas dienos užimtumo centrą, Domantas gauna galimybę atskleisti save kaip asmenybę ir realizuoti savo svajones, tad visada atsakingai įvykdo paskirtas pareigas ir įpareigojimus. Viena iš jo svajonių – dirbti bibliotekoje.

GYVENTI TAPO DRĄŠIAU!

Dabar Domantas mėgsta sau išsikelti ir asmeninių tikslų, pavyzdžiui, nebesinaudoja teikiama pavežėjimo paslauga. Jis nusprendė savarankiškai ateiti į dienos centrą ir pareiti iš jo bet kokių oru. „Jau senokai taip apsisprendžiau, kad sveikiau bus vaikščioti pėsčiomis. Tiesą sakant, taip nutariau labiausiai todėl, kad numesčiau svorio“, – juokdamasis prisipažįsta Domantas.

Laisvadieniais jis su draugu dalyvauja žingsnių rinkimo programoje, savarankiškai vaikštinėja miesto parke. Patinka su draugais savarankiškai eiti į Joniško kultūros centro organizuojamus renginius, o savanoriavimas bibliotekoje paskatino Domantą domėtis knygomis – jis turi skaitytojo bilietą ir kartą per mėnesį eina keistis knygu.

„Mėgstu ir muzikos klausytis, ir filmus žiūrėti“, – priduria Domantas ir prisipažįsta, kad jau pasiilgo kasdienybės, kurioje keliauja į dienos užimtumo centrą, mat vasarą jis atostogavo.

Pasiteiravus, kas Domantui padėjo taip atsiskleisti, vaikiną ilgai nedvejoja – būtent dienos centro darbuotojai, kurių sėkmė – ne tik pasiteisinusi EQUASS sistema, bet ir atvira širdis: dienos centre lankosi skirtingą negalią turintys žmonės, bet visi jie čia randa pagal savo gebėjimus pritaikytas užduotis ir pramogas.

Projekte „Socialinių paslaugų kokybės gerinimas, taikant EQUASS kokybės sistemą“ per 2017–2022 metus dalyvavo 122 įstaigos, teikiančios socialines paslaugas neįgaliesiems, senyvo amžiaus žmonėms, be tėvų globos likusiems vaikams, socialinę atskirtį patiriantiems asmenims.

120 įstaigų sėkmingai įdiegė EQUASS standarto reikalavimus, viena iš jų – Joniško „Saulės“ pagrindinė mokykla, kurios teikiama Dienos užimtumo centro paslaugos sertifikuotos EQUASS Assurance sertifikatu. Labai džiugu, kad Joniško bendruomenė turėjo tokią unikalią galimybę susipažinti ir dalyvauti Domanto pokyčiuose, jo sėkmės istorijoje. Žmogaus stiprybės galia yra jo tiksluose ir svajonėse.

PO 10 METŲ STATYBŲ SEKTORIUJE ASTA KARDINALIAI PAKEITĖ GYVENIMĄ: ATRADO SAVE VISAI KITOJE VEIKLOJE

Asta Kadienė šiandien džiaugiasi, kad pagaliau eina tuo keliu, kurį rinktis jai patarė širdis. Ilgai dirbusi statybų sektoriuje ir viduje vis jautusi, kad tai – ne jos kelias, po dešimtmečio pasiryžo pokyčiui. Lengva tikrai nebuvo, atvirauja panevėžietė. Vis dėlto, savo jį pasiekė, moteris šiandien laimingai dirba įkurtoje studijoje „Spalvota (Be)Galybė“, kur veda neuroeducacinius užsiėmimus.

NUO ASTRONOMIJOS IKI STATYBŲ

37-erių Asta vaikystėje svajoto būti astronautė: „Kažkiek ši svajonė gal buvo gyva ir vėliau, ne veltui svarščiau studijuoti fiziką, – juokiasi moteris, – man visada labai patiko gamtos mokslai. Dabar mačiau, kad šiuo metu krentami astronomijos mokslai taip pat tampriai susiję su vaikystės svajone“.

Kita vertus, pašnekovė atkreipia dėmesį, kad jai visą laiką labai rūpėjo tvarumas, aplinkos pokyčiai, virsmai, aplinkosauga, todėl nustūmusi į šalį fiziką, stojo į aplinkosaugos inžineriją.

„Baigiau mokslus ir taip susiklostė aplinkybės, kad grįžau į Panevėžį. Gimtajame mieste netikėtai gavau pasiūlymą prisijungti prie vienos didžiausių Lietuvoje statybų įmonės. Tai buvo darbas visiškai ne pagal mano specialybę, gal iš pažiūros ir ne tokios tolimos sritys, bet naujo buvo labai daug. Darbo sąlygos, draugiškas kolektyvas, atlygis buvo išties geri, todėl dirbau. Man ir sekėsi gerai, tik laikas po laiko vis smarkiau ėmiau jausti, kad tai tiesiog ne mano vieta“, – pasakoja Asta.

KLAUSĖSI ŠIRDIES BALSŲ

Rimtesnės mintys, jog vis tik reikės ieškoti kitos krypties, ėmė lankyti išdirbus statybų įmonėje apie trejus metus.

„Bet tada išėjau motinystės atostogų. Atėjus laikui grįžti atgal, supratau, kad gal geresnes sąlygas Panevėžyje jau vargu ar rasiu, todėl tęsiau darbą statybų įmonėje. Pradėjusi laukti antro vaikelio, labai tvirtai sau ir vyrui išsakiau, jog iš komforto zonos visada sunku išieiti, pokyčių imtis reikia drąsos, bet atgal į tą pačią darbo vietą negrįšiu ir ieškosiu, ką iš tiesų noriu daryti“, – prisiminimais dalijasi Asta.

Tiesa, pašnekovė neslepia, kad labai didelio aplinkos palaikymo šiuo klausimu ji nesulaukė. Bet moteris šypsosi, kad tai priėmė kaip dar vieną iššūkį: „Kiek tu esi pasiryžęs dėl savo svajonės, dėl savo idėjos padaryti?“

Ji labai aiškiai jautė, kad yra ne savo vietoje ir buvo pasirengusi naujiems sprendimams.

„Man visuomet patiko psichologija, holistinis požiūris į žmogų, psichosomatika, aš labai norėjau gilintis į tai. Dabar aiškiai matau, kad jei žmogus užsiima ne ta veikla, kankinasi dėl vienu ar kitu priežasčių, tuomet kenčia ne tik jo psichologinė būklė, bet ir fizinė, o ką jau kalbėti apie dvasinę. Žmogų pradeda kamuoti slogi būsena, nerimas, atsiranda įvairūs sutrikimai, ligos, alergijos, nugaros skausmai ir visa kita... Tada supranti, kad tiesiog gyvenimiškai ne taip, kaip norėtum tavo širdis. Sakau tai iš patirties, nes patyriau savo kailiu“, – atvirauja moteris.

PO MERGAIČIŲ GIMIMO – SAVĖS PAIEŠKOS

Pagimdžiusi ir kiek paauginusi dvi mergaites, Asta pradėjo galvoti apie savirealizaciją, naują veiklą ir darbą. Kaip pati sako, prasidėjo tikrieji žingsniai savęs atradimo link.

„Vis dažniau užduodavau klausimus, kas aš, kokia mano gyvenimo prasmė, kokį pėdsaką po savęs noriu palikti, kas man pačiai, o ne kitiems patinka ir kaip aš save regiu po keletos metų. Tai tikrai nebuvo lengva, bet jaučiau, kad būtent tai buvo metas išsigryninti, metas pokyčiams ir grįžti atgalios nebėra prasmės“, – prisipažįsta moteris.

Kai Asta išėjo iš darbo tiesiog atvėrusi gyvenimą naujiems potyriams, jai buvo 28-eri. Moteris sako, kad keisti kryptį buvo geriausias jos sprendimas.

„Visada tikėjau, kad jeigu vienos durys užsidaro, atsiveria kitos. Jei ne durys, tai langinės, stoginės ar maži plyšeliai. Visada yra kertelė, pro kurią rasi išėjimą“, – tikina pašnekovė.

REIKIAMU LAIKU, REIKIAMOJE VIETOJE

Kaip tik tuo metu, kai norėjo imtis veiklos, kuri džiugintų širdį, naršydama internete Asta perskaitė apie nemokamas specialistų konsultacijas ir grupinius užsiėmimus, į kuriuos užsiregistravo ir nuvyko su kaimyne. Būtent ten ji sužinojo apie Europos socialinio fondo lėšomis finansuotą projektą „Galiu mokytis – galiu dirbti“, kurį įgyvendino VšĮ „Septynios akimirkos“.

„Mums taip gerai susidėliojo likimas, kad su kaimyne gavome paskutines dvi vietas į šį projektą. Tikriausiai, ne veltui, – svarsto Asta. – Mes turėjome psichologo konsultacijas, asmeninius ir grupinius neuroedukacijos užsiėmimus, dar dirbome ir su mentoriumi. Ieškojome ne problemų sprendimo būdų, o kaip žmogui surasti savo gyvenimo kryptį“.

Pašnekovė tikina, kad minėti mokymai, o ypač neuropraktiko konsultacijos, padėjo jai į esamą situaciją pažvelgti plačiau ir suvokti, kad kiekvieno žmogaus gyvenimo kelias yra tarsi kelionė, kurioje stoteles renkiesi tu pats. Taip viena iš Astos stotelių ir tapo neuroedukacija. Po projekto moteris užsirašė į neuroedukacijos mokymus, kuriuos sėkmingai baigė. Tada ir suprato, kad nori savo patirtimi, žiniomis dalintis su kitais.

„Man patinka labai daug dalykų – nuo kvantinės fizikos iki astrologijos, nuo fitoterapijos iki mineralų, nuo meno iki tvarumo, bet šis projektas būtent ir padėjo išsigryninti, kad viskas yra labai susiję ir viską galima apjungti, – kalba moteris. – Juokiuosi, kad ant mano darbo stalo gulė ir neuromoksliniai straipsniai, ir dailės terapijos bei astronomijos vadovėliai, o šalia dar ir džiovintu įvairias vaistažoles bei hidrolatus distiliuoju. Jau daugiau nei dešimtmetį pažindinuosi su įvairiomis vaistažolėmis bei hidrolatais. Tai tarsi mano meditacija“.

PATARIA NEBIJOTI ŽENGTI PIRMOJO ŽINGSNIO SVAJONIŲ LINK

„Kai pradėjau veiklą, man didžiausias iššūkis buvo viešiniškas, fotografavimas, socialiniai tinklų administravimas. Labai nemėgstu tokių dalykų, kaskart atlikdama šiuos veiksmus turiu tarsi perlpti per save, bet taip pat suvoki, kad tai yra ir būtinoji darbo dalis. Galbūt kada nors prisijaukinsiu tai“, – tikina moteris.

Nors palyginti ilgai Astos sprendimo artimieji nesuapratė, moteris šypsosi, kad šiandien šeima jau nebesistebi dėl naujo kelio, kuriuo ji ketina eiti ir toliau.

Pavasarij moteris atidarė savo studiją „Spalvota (Be)Galybė“, kurioje veda neuroedukacinius užsiėmimus, organizuoja įvairius renginius, stovyklas vaikams, tačiau turi ir didesnių planų, bet apie juos kol kas garsiai kalbėti nenori.

Kalbėdama apie tuos žmones, kuriems kirba mintys, jog reikėtų kažką pakeisti gyvenime, Asta siūlo nebijoti žengti pirmojo žingsnio. Juk viskas nuo jo ir prasideda. Ir nebūtina viską keisti nuo pamatų, imtis drastiškų sprendimų – pokyčiai vyksta žengiant ir labai mažais žingsniais, tereikia tik išdrįsti pakelti pėdą nuo žemės ir tikėti savimi.

SĖDMAIŠIŲ SIUVIMAS ROMUALDUI LEIDO ATSISKLEISTI IR ATRASTI SAVE IŠ NAUJO, IŠGIRDUS DIAGNOZĘ – NEVEIKSNUS

Sėdmaišius siuvantis Romualdas savo pavyzdžiu įrodė, jog nereikia nuvertinti savo galimybių, net jei išgirsti diagnozę – neveiksnius. Jo mažais žingsneliais kasdien daroma pažanga tapo neįtikėtina transformacija. Palaikanti, saugi ir mylinti aplinka leido Romualdo silpnybėms tapti jo stiprybėmis.

Romualdas dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“, kurį įgyvendina Neįgalųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Projekto partneris – Kaišiadorių šventosios Faustinos mokykla – daugiafunkcis centras.

ASMENYBĖS LŪŽIS ĮVYKO ĮSITRAUKUS Į VEIKLĄ SOCIALINĖSE DIRBTUVĖSE

Nuo mažumės Palomenės kaime, Kaišiadorių raj., šeimoje su mama, broliu ir sese (tėvai išsiskyre) augęs Romualdas Naujanis sako tėtį mažai matęs. Kiek pats prisimena, 2004 metais Strėvininkų socialinės globos namuose atsidūrė dėl prastėjančios sveikatos. Pašnekovui dar ir šiandien sunku apie tai kalbėti, bet pripažįsta, kad šeimai buvo labai sunku juo pasirūpinti.

„Artimieji nežinodavo, kaip elgtis, nes dažnai bėgdavau iš namų, pats nesuprasdavau, kas su manimi vyksta, jutau stiprų nerimą, sumišimą, baimę. Vos tai prisiminus, apima stingdantis siaubas. Labai džiaugiuosi, kad tai jau praeityje, o sveikata dabar visai kitokia“, – džiaugėsi R. Naujanis.

Devynioliktus gyvenimo metus Strėvininkų socialinės globos namuose skaičiuojantis pašnekovas sako, kad sėkmingiausias jo asmenybės lūžis įvyko prieš trejus metus, jam įsitraukus į veiklą socialinėse dirbtuvėse. Romualdas dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“, kurio veiklas įgyvendino Kaišiadorių šventosios Faustinos mokykla – daugiafunkcis centras.

Atvykus į šio centro socialines dirbtuves, pagrindinis jo tikslas buvo išmokti siūti bei prasmingai praleisti laiką. Būtent jose Romualdas ugdė savo darbinis įgūdžius, lavino intelektą ir pasijuto reikalingas, mylimas ir vertinamas.

KAI SILPNYBĖS TRANSFORMUOJASI Į STIPRYBES

Iš prigimties uždaro būdo, tylus ir santūrus – toks Romualdas buvo pirmus mėnesius.

Noras susirasti draugų, bendrauti ir dirbti tuomet atrodė labai svetimas, kadangi buvo uždaras ir nedrąsus.

Anot socialinės darbuotojos, jis galėdavo ilgai laukti atlikęs gautą užduotį, kol būdavo pastebėtas. Nepasitikėjimas savimi ir nuolatinis kartojimas, kad jam nepavyks, trukdė Romualdui mokytis ir tobulėti. Tad pagrindiniai uždomi ir lavinami įgūdžiai buvo savarankiškumas, bendradarbiavimas, darbas komandoje, laiko organizavimas, darbo užduoties atlikimas iki pabaigos, planavimas, problemų sprendimas, produktyvus darbas grupėje.

Tačiau visų svarbiausia buvo stiprinti jo savivertę ir pasitikėjimą savimi. Palaikanti, saugi ir mylinti aplinka leido Romualdo silpnėms transformuotis į jo stiprybes. Jis pasikeitė neatpažįstamai – tai pastebi ir aplinka, kurioje jis gyvena, ir jis pats.

„Dalyvavimas šiame projekte suteikė motyvacijos stengtį, sau ir kitiems įrodyti, kad aš galiu. Nors žinau, jog esu neveiksnus ir turiu psichikos negalią... Nuolatos save nuvertindavau, galvojau, kad nieko nemoku ir negaliu daryti, tačiau pasirodo, kad yra visiškai atvirkščiai. Dabar supratau, jog tam tikra negalia ar neveiksnumas dar nėra nuosprendis. Jei nemoki vienu dalyku ar negali išmokti, tai gali išmokti kitų. Jaučiuosi labai ypatingai ir labai džiaugiuosi“, – tikina R. Naujanis.

VIENAS IŠ GERIAUSIŲ SIUVĖJŲ IR RŪPESTINGAS KOLEGA

Romualdo istorija tik įrodo, kad socialiniai projektai padeda pasijusti reikalingam ir laimingam, o tai gyvenime ir yra svarbiausia. Naujos patirtys, draugystė ir meilė tam, ką darai, sukuria stebuklus.

Socialinių dirbtuvių vykdoma veikla naudinga, nes užtikrina asmenims prasmingą veiklą, ugdo ir palaiko jų savarankiškumą, gerina socialinius įgūdžius, gyvenimo kokybę, ją lankantys žmonės įgalinami visaverčiam socialiniam gyvenimui bendruomenėje.

Pasak Strėvininkų socialinės globos namų padalinio vadovės Editos Jakštienės, Romualdui labai pasisekė, jog jis turėjo galimybę dalyvauti Faustinos socialinėse dirbtuvėse ir atsiskleisti per darbinę veiklą kaip asmenybė.

„Jis ėmė ne tik šypsotis, daugiau bendrauti, bet ir pradėjo lankyti folkloro būrelį, šokti, tapo drąsesnis, ėmė svajoti apie ateitį. Džiugina ir tai, kad ėmė labiau domėtis jį supančia aplinka, savo išvaizda, pomėgiais, santykių atkūrimu su šeima.

Kolektyvą labai džiugina jo paslaugumas ir atsakingumas: prieš važiuodamas į socialines dirbtuves jis išsuoet pasidomi, ar visi susirinkę, ar pasiėmę vaistus ir maisto. Per trejus metus darbo socialinėse dirbtuvėse jis tapo vienu geriausių bei savarankiškiausių sėdmaišių siuvėjų, nors buvo pats nedrąsiausias ir mažiausiai saviimi pasitikintis žmogus“, – sėkmingai sugulusia Romualdo istorija dalijasi globos namų padalinio vadovė.

SVAJOJA DIRBTI MĖGSTAMĄ DARBĄ IR ATKURTI RYŠIUS SU ARTIMAISIAIS

Tuo metu pats Romualdas viliasi, kad Faustinos dirbtuvėse siūs sėdmaišius dar labai ilgai, nes ši veikla jam teikia nepaprastai daug džiaugsmo.

Uždirbtus ir sutaupytus pinigus už sėdmaišius pašnekovas sieja su savo artimaisiais, šeima, su kuria keleri metai nepalaiko ryšių. Tačiau tikisi, kad greitu metu ryšiai atsinaujins, nes jų labai pasiilgo.

Šiandien jis sako, kad gyvenime nieko nekeistų, nes jaučiasi laimingas gyvendamas ten, kur dirba, o po darbų mielai ilsisi, skaito knygas bei tvarkosi buityje.

Mieliau vienvė besirenkantis pašnekovas geriausia drauge vadina knygą. Pirmenybę teikia mokslinei fantastikai, o kai knygą paleidžia, žaidžia kompiuterinius žaidimus.

Talento sėdmaišių siuvėjo kolegą nuoširdžiai džiaugiasi, kad Romualdas šiuo metu, kaip pats sako, jaučiasi lyg būtų kitas žmogus. Jis tapo laimingas, užpilęs tuštumą savyje, kuri jį liūdino.

Darbas vyrui tapo pomėgiu, kuris leido atsiskleisti, surinkti save iš naujo. Romualdas realizavo save ir išmoko džiaugtis kasdieniais pasiekimais, kurie suteikia laimės pojūtį.

Kasdien tobulėti siuvimo procese, vėliau susirasti darbą, atkurti nutrūkusius santykius su artimaisiais – tai buvo ir yra pati didžiausia Romualdo svajonė.

SAULĖ UŽSISPYRĖ IR PASIEKĖ SAVO: SUSIRADO DARBĄ, MOKOSI VAIRUOTI, SVAJOJA APIE NAMUS VILNIUJE

Šalčininkų rajone šiuo metu gyvenanti 27-erių Saulė Stankevičiūtė jau porą metų dirba Vilniuje. Viename prekybos centrų kasininke-pardavėja įsidarbinusi mergina šį savo pasiekimą galėtų vadinti žygdarbiu – rasti darbą jai pavyko tik po ilgų paieškų ir daugybės išgirstų „ne“.

Saulė dalyvavo Europos socialinio fondo lėšomis finansuotame projekte „Judam“, kurį įgyvendino Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

TVIRTO CHARAKTERIO MERGINA NORĖJO UŽSIDIRBTI IR BŪTI NAUDINGA

„Niekas nenorėjo įdarbinti nevaikštančio žmogaus, juolab iš kito miesto. Bet man pavyko!“ – džiaugėsi judėjimo negalią turinti jauna moteris, savo pavyzdžiu įkvepianti visus.

Saulė gimė turėdama stuburo smegenų išvaržą (lot. Spina Bifida), todėl negali vaikščioti nuo vaikystės. Vėžimėlis jai pačiai diskomforto niekada nekėlė. Tiesa, vaikystėje daug keliauti jai neteko – mokėsi namuose, apsupta augintinių ir šeimos, kurioje, be jos, augo dar keturi broliai ir sesės.

Tvirty charakterio ir energinga mergina, baigusi mokyklą, ėmė ieškoti veiklos – norėjo užsidirbti, būti naudinga. Deja, netrukus suprato, kad surasti darbą nebus lengva.

„Ieškojau per daug nesirinkdama. Siūliausi kažką prižiūrėti, kažkam padėti – su gyvūnais, vaikais, aptvarkyti namus ir panašiai. Pradėjau nuo skelbimų – skambinau tiems, kas ieškojo. Bet vos sužinoję, kad esu neįgali, žmonės man sakydavo: „Kaip jūs susitvarkysit?“ Jie iškart suabejodavo, pabijodavo, sakydavo: „Ne, ačiū ir viso gero.“ Vis atsitrenkdavau kaip į sieną“, – apie sunkias ir ilgai trukusias darbo paieškas pasakojo Saulė.

Ji sako dabar suprantanti, jog tuomet jai trūko įgūdžių ir patirties, kur ir kaip ieškoti darbo, pateikiant savo negalią kaip privalumą, o ne kliūtį. Daug kartų išgirstas atsakymas „ne“ žlugdė ir pasitikėjimą, kurio iš prigimties Saulei netrūko.

NETIKĖTA PAŽINTIS ATVEDĖ Į PROJEKTĄ, KURIS PAKEITĖ GYVENIMĄ

Išeiti iš užburto rato padėjo netikėta pažintis, atvedusi Saulę į projekto „JUDAM“ užsiėmimus. Juose, anot merginos, ji gavo progą įvertinti savo situaciją, įgijo naudingų įgūdžių, pravertusių ieškant darbo.

„Pavyzdžiui, išmokau rašyti CV, pasiruošti darbo pokalbiui. Buvo daug naudingų dalykų“, – prisiminė Saulė, viena iš Europos socialinio fondo lėšomis finansuoto projekto „JUDAM“, kurį įgyvendino Jaunimo reikalų departamentas, dalyvių.

Šiuo projektu buvo siekiama mažinti nedirbančio, nesimokančio, mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo, neregistruoto Užimtumo tarnyboje, skaičių, įgyvendinant intervencijos ir aktyvumo skatinimo priemones, atsižvelgiant į jauno asmens poreikius ir galimybes.

Dalyvaudama šiame projekte ji ėmė bendrauti su VšĮ SOPA – socialine įdarbinimo agentūra, padedančia rasti darbo žmonėms, turintiems mažiau galimybių darbo rinkoje. Pastarieji pasiūlė keletą darbo pozicijų ir galiausiai padėjo Saulei įsidarbinti pardavėja-kasininke viename iš Vilniuje esančių prekybos centrų.

Nors darbas buvo kitame mieste, Saulė sako nė minutės nesudvejojusi. Juolab kad pradžioje savo darbuotojos poreikiais pasirūpino darbdaviai.

„Aš visada norėjau būti tarp žmonių, pamatyti kitus žmones (turinčius negalią – aut. past.), pajusti, kad aš

ne viena tokia esu. Ten, kur aš anksčiau dirbau (vienoje iš parduotuvių – aut. past.), tai ji nebuvo pritaikyta judėjimo negalią turinčiam žmogui. O dabar dirbu jau kitoje to paties prekybos tinklo parduotuvėje ir ji yra tokia, kad, atrodo, jog pagal mane pastatyta. Iš tiesų, įrengiant patalpas, direktorė klausė manęs patarimų, o kolegos juokėsi, kad dabar būsiu tos parduotuvės ekspertė“, – džiaugėsi pašnekovė.

SVAJOJA GYVENTI SOSTINĖJE, NES ČIA – BERIBĖS GALIMYBĖS

Darbas parduotuvėje – pamaininis. Tai reiškia, kad atidirbusi keletą dienų, ji turi laisvadienių. Juos skiria ne tik mylimiems augintiniams, kurie laukia tėviškėje, bet ir naujam iššūkiui – Saulė mokosi vairuoti. Mergina neslepia, kad vairuotojo pažymėjimas jai leistų būtų kur kas mobilesne, be to, išspręstų jau kurį laiką varginančią problemą – kaip pigiau ir paprasčiau pasiekti darbo vietą ir sugrįžti į namus.

„Kai nebeliko įmonės suorganizuoto transporto, turėjau ant savo pečių užsidėti šitą dalyką – dabar į darbą važiuoju savarankiškai. Kartais paveža pažįstami, draugai, kartais važiuoju viešuoju transportu. Tačiau čia bėda ta, kad artimiausia stotelė nuo mano namų yra už 15 km. Būdavo dar socialinis taksi, bet, pasikeitus tam tikroms aplinkybėms (šiuo metu gyvenu pas tėvus Šalčininkų rajone, bet registruota esu Vilniuje) jis man tarsi nebeprilaužo. Kaip ten bebūtų, geriausia man dabar būtų turėti vairavimo teises ir pačiai važinėti“, – neslėpė Saulė.

Paklausta, galbūt išeitis būtų rasti darbą arčiau tėvų namų, mergina paaiškina, kad jai tinkamų pasiūlymų, deja, nėra.

„Kitas dalykas – kad aš svajoju gyventi Vilniuje. Dėl to ir esu eilėje socialiniam būstui gauti. Jaunam žmogui ten daugiau galimybių – tiek laisvalaikii, tiek ir darbiui“, – neslėpė Saulė. Ji pasakojo norinti gyventi kaip ir visi.

„Tokios ir svajonės – dirbti, gyventi. O kaip bus, gyvenimas parodys“, – šypsojosi pašnekovė.

POŽIŪRIS Į NEĮGALIUOSIUS KEIČIASI, JIE PATYS TAMPA DRĄSESNI

Saulės nuomone, visuomenėje požiūris į žmones su negalia keičiasi, bet labai iš lėto. Po truputį drąsėja ir patys neįgalieji.

„Yra visokių – ir aktyvių, ir nelabai aktyvių. Būdavo, darbe tiesiog klientai ateina ir klausia, kaip įsidarbinau, nes jie patys ar jų vaikai, artimieji irgi turi negalią. Papasakodavau viską“, – kalbėjo Saulė, kurios pavyzdys rodo, jog susirasti darbo gali visi.

„Kažkada, kai dar tik ieškojau darbo, esu sakiusi, kad „krisiu, bet pasieksiu tai, apie ką svajojau.“ Tai turbūt geriausiai atspindi, kokia esu“, – apie vieną iš savybių, padedančių jai siekti užsibrėžtų tikslų, pasakojo mergina ir pridūrė: „Svarbu ką nors daryti, ieškoti, siekti, nepaisant to, kad kartais tam tikros aplinkybės nėra geros.“

Susiduriantiems su sunkumais, ieškant darbo, ji patarė nebijoti kreiptis pagalbos: „Tokie projektai, kaip „JUDAM“, padeda surasti darbdaviams tave arba tau juos surasti.“

Eriko Ovčarenko/BNS nuotrauka

KŪRYBA NAGINGAJAM PAULIUI ĮKVĖPĖ DRAŠOS IR PADĖJO ATSKLEISTI GERIAUSIAS SAVYBES

„Bandyk, daryk, o jei nepavyks – nenusimink, nes anksčiau ar vėliau tau pasiseks“, – savo kūriniais tarsi primena kėdainiškis Paulius Ūsas.

Paulius dalyvauja Europos socialinio fondo lėšomis finansuoto projekto „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“ projektinėje idėjoje, kurią įgyvendina VšĮ „Gyvenimo namai sutrikusio intelekto asmenims“.

UŽSIĖMIMAI TAPO TIKRU IŠSIGELBĖJIMU

„Jo darbai įkvepia tikėti savimi, net ir tada, kai tas tikėjimas menkas. Gėda mums, sveikiesiems, nes tikrai neturime tiek kantrybės ir valios, kaip „Gyvenimo namuose“ kuriantys sutrikusio intelekto asmenys. Dažnai padvejoju, ar įveikčiau milimetrinių karoliukų dėliones, ar sugebėčiau kurti kalėdinius žaisliukus, odos gaminius? O jūs?“ – svarsto talentingą amatininką Paulių Ūsą jau trečius metus pažįstanti ir jo kūriniais besižavinti socialinė darbuotoja Violeta Voznikė.

„Skirtumas nuo kitų šiose erdvėse kuriančių bendraminčių tas, kad Paulius į socialines dirbtuves atmina dviračiu pats, o atvėsus orams jis važiuoja autobusu. Vaikinas čia negyvena, todėl pasibaigus projektui nežinia, kas jo lauks“, – graudinosi pokalbio metu socialinė darbuotoja.

„Kėdainiuose gyvenantiems sutrikusio intelekto asmenims socialinio pobūdžio užsiėmimai – tikras išsigelbėjimas. Gal didmiestyje būtų kitaip, bet širdį užgula sunkumas, pagalvojus, kas toliau su Pauliumi ir jo talentais bus? Pats reikiamų priemonių neras ir neįsigys, išdovanoję esame jo kurtų dirbinių šimtais“, – pasakojo V. Voznikė, akcentuojanti, kad Pauliui ši veikla ne tik laisvo laiko praleidimas, savirealizacija, talentų išsigrūdinimas, bet ir būdas pabendrauti su kitais, išeiti iš namų, na, ir būdas justsi gyvenimo prasmę.

Paulius, kaip ir dar dešimt jo bendraminčių, dalyvauja Europos socialinio fondo lėšomis finansuoto projekto „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“ projektinėje idėjoje, kurią įgyvendina VŠĮ „Gyvenimo namai sutrikusio intelekto asmenims“.

Bėda tik, kad šis projektas, kaip ir visi geri dalykai gyvenime, turi pabaigą, taigi, klausimas, kas laukia šio likimo asmenų toliau, lieka neatsakytas.

Į SOCIALINES DIRBTUVES PAULIŲ ATVEDĖ TĖVAI

„Sakė gal bus įdomiau ir aktualiau nei namuose per dienas sėdėti“, – jų pradžią prisimena kėdainiškis.

Į socialines dirbtuves Paulius atvyko norėdamas tapti savarankiškesnis, jam svarbu buvo lavinti atmintį, kad galėtų pabaigti didesnę dalį pradėtų darbų be nuolatinio priminimo, taip pat, kad ugdytų atidumą, susikaupimą atliekant konkretų darbinį veiksmą.

Anot socialinės darbuotojos V. Voznikės, trečius metus vykstantys užsiėmimai gelbėja ir ugdant vaikiną gebėjimą spręsti nesudėtingas iškilusias problemas darbinėje aplinkoje.

Iki projekto Paulius nenumanė turintis gebėjimų dirbti su oda ar įvaldyti dekupažo techniką – šiuo būdu jis kuria nuostabius kalėdinius žaislus. Vaikinas labai atviras naujovėms ir džiaugiasi atradęs dar vieną veiklą – iš smulkiausių karoliukų jis kuria didelio atidumo ir kruopštumo reikalaujančius paveikslus.

IŠMOKO PRIIMTI KRITIKĄ IR IŠREIKŠTI NUOMONĘ

Per socialinio projekto laiką, anot V. Voznikės, dalyvaujdamas socialinėse dirbtuvėse Paulius atsiskleidė keletu aspektų: pradėjo atviriau reikšti savo nuomonę, išmoko priimti kritiką, pagelbėti šalia esantiems.

Pagerėjo ir jo savivertė, bendra savijauta: Paulius dabar linkęs labiau bendrauti, tapo linksmesnis ir kalbesnis, malonu būti šalia, smagu bendrauti. Taip pat jis išsiugdė gebėjimą savarankiškai užbaigti konkretų gaminį ir objektyviai vertinti savo paties atliktą darbą.

Beveik trejus socialinio projekto metus įvairaus dydžio odines rankines, dėklus telefonams, dokumentams, kompiuteriams, stalo įrankiams gaminęs vaikinas jau žinomas ir už Lietuvos. Jo darbai eksponuojami parodose, mugėse, siunčiami į užsienį.

Ne vienas jį geru žodžiu mini šventiniu žiemos laikotarpiu įsigijęs nagingo amatininko kurtų kalėdinių žaislų/burbulų, kuriems naudojama dekupažo technika.

Kurti rankdarbius Paulių, kaip ir jo bendraminčius, motyvuoja premijos, tai yra 38 eurai per mėnesį. Vaikinas šiuos pinigus taupo ir kuria ateities planus.

ĮKVEPIA TIKĖTI SAVIMI

P. Ūso darbai įkvepia tikėti savimi netgi tada, kai tas tikėjimas menkas.

„Bandyk, daryk, jei nepavyks nenusimink ir anksčiau ar vėliau pasiseks“, – savo kūriniais tarsį primena kėdainiškis.

Bet ir jam pačiam tų dienų pasitaiko visokių – kai nuotaika prastesnė, sako, kad gelbėjasi remiukuota muzika, miestinėjimais su draugais. Kalbos vaikinas su jais niekada nepritrūksta, nors artimiausi draugai dabar gyvena toliau, tad tenka bendrauti nuotoliu.

Kartkartėm Paulių aplanko jau atskirai nuo šeimos gyvenantis vyresnėlis brolis, ypač dabar, kai jaunėlis susilaužęs koją, tie brolių pasimatymai tokie reikalingi.

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

EUROPOS
SOCIALINIO
FONDO
AGENTŪRA

Finansuojama Europos socialinio fondo lėšomis